

In acest număr:

Munca — privilegiu al elitelor?

de Marius Gheorghiu

(pag. 3-a)

Oameni, haine și... serviete

de Mitchell Wilson

Nu-i ușor să descoperi America!

de V. Perțov

(pag. 4—5)

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Așa începe asaltul Cosmosului...

Pentru cine lucrează timpul...

Încă o dată — pentru a cîta oară? — diferite comitete și comisii ale Congresului american se ocupă cu compararea indicilor dezvoltării economice a U.R.S.S. și a S.U.A., cu perspectivele marii întreceri economice dintre cele două sisteme, socialist și capitalist. Tema nu e nouă. În 1955, comisia economică unită a Congresului american a publicat raportul intitulat: Tendințele dezvoltării economice. O comparație între puterile occidentale și blocul sovietic. Au urmat, în 1957, raportul intitulat Dezvoltarea economică sovietică. O comparație cu Statele Unite și stenogramele audierilor ce s-au desfășurat în fața unui subcomitet al comisiei economice unite a Congresului, publicate sub titlul Dezvoltarea economică mondială și întrecerea. Și iată că din nou, la sfîrșitul lunii octombrie, a fost publicat un raport al aceleiași comisii economice unite a Congresului sub titlul Compararea indicilor economici ai S.U.A. și U.R.S.S., iar la 13 noiembrie trebuie să înceapă audierile publice ale comisiei închinate aceleiași comparări. Între timp, au fost editate și numeroase cărți cu preocupări similare. Simpla înșirare a titlurilor lor ar ocupa multe coloane ale revistei.

Autorii raportului recent apărut, arată că s-au simțit îndemnați să-l alcătuiască și să-l publice, din cauză că „pretutindeni în S.U.A., în cele mai largi părți ale populației crește interesul” stîrnit de succesele economice ale Uniunii Sovietice.

Formula „creșterii interesului” trebuie considerată ca un eufemism. În realitate, este vorba de ceva mai mult. Din fragmentele publicate de presa sovietică din materialele adunate în recentul raport al comisiei economice unite a Congresului american, rezultă că devine din ce în ce mai greu să se repete argumentele de pe acum perimate cu care, în anii anteriori, s-a încercat să se liniștească opinia publică americană asupra perspectivei întrecerii economice.

Unul din acele argumente a fost că ritmurile rapide de dezvoltare a economiei sovietice s-ar datora faptului că Uniunea Sovietică ar fi o țară încă nu deplin „maturizată” din punctul de vedere al industrializării sale și că deîndată ce va atinge „maturitatea”, ritmul dezvoltării sale economice va trebui, în mod fatal, să descrească. Față de tot ce s-a întîmplat în ultimii ani în domeniul cuceririlor științei și tehnicii, în domeniul aplicărilor industriale ale acestor cuceriri, desigur că pe buzele tuturor oamenilor de bună credință flutură întrebarea: Cine cui dă sau neagă certificatul de „maturitate”? Dar, făcînd chiar abstracție de răspunsul ce poate fi dat acestei întrebări, mai sînt și fapte, fapte încăpăținate, care dovedesc că nici pomenială nu poate fi de o scădere a ritmurilor de dezvoltare a economiei sovietice. Dimpotrivă, în ultimii ani, ritmurile de creștere planificate s'nt în U.R.S.S. sistematic depășite. Pentru anul 1958 s-a prevăzut un ritm de dezvoltare a producției industriale de 7,6 la sută și, în realitate, s-a obținut o creștere de 10 la sută. Planul pe anul curent prevede o creștere de 7,7 la sută și se scontează o creștere de 11—12 la sută. Pentru anul 1960 s-a prevăzut o creștere de 8,1 la sută și există toate motivele să se creadă că p' anul va fi nu numai realizat, ci și depășit. În primii doi ani ai planului septenal, prevederile cifrelor de control asupra producției industriale vor fi depășite cu circa 100 miliarde ruble. Volumul producției de oțel prevăzut pentru 1960 va depăși cu aproape 3 milioane tone prevederile planului septenal, iar al producției de laminate cu aproape 2 milioane tone. În felul acesta, în anul 1960 vor fi create condiții pentru îndeplinirea înainte de termen a planului septenal al Uniunii Sovietice.

De aceea, profesorul Monss Bernstein de la universitatea din Michigan, unul din autorii raportului amintit se și vede silit să admită că producția industrială sovietică crește, în mod indubitabil, într-un ritm mult mai rapid decît a crescut producția industrială a Statelor Unite în anii de după război. Un alt colaborator, profesorul Francis Boddy, de la universitatea din Cinnesata este de părere că ritmurile de dezvoltare ale economiei sovietice vor continua să fie destul de mari pentru ca venitul național al Uniunii Sovietice și produsul social să se apropie, într-un viitor apropiat, de nivelul ce l-au atîns venitul național și produsul social al Statelor Unite, „dacă, adaugă profesorul Boddy, ritmurile noastre de creștere, înregistrate în ultimul timp, nu vor crește într-o măsură însemnată”.

Acest „dacă” are povestea lui. El implică afirmația, care se găsește de altfel explicit formulată în numeroase pasaje din lucrările economiștilor burghezi, că dezvoltarea vertiginoasă a

Al. Leon

(continuare în pag. 10-a)

Anul XV

13 NOIEMBRIE 1959

12 PAGINI, 1 LEU

45
(765)

I. Arhipov — Ilustrație la „Căntecul lui Roland”

Un institut de cercetare a Africii

În ultimii ani, harta politică a Africii a suferit — se știe — mari schimbări. Rolul Africii în economia și politica mondială crește tot mai mult. Era firesc deci ca și opinia publică sovietică să arate un interes sporit față de problemele africane. Spre a răspunde acestui interes, la Moscova a luat ființă un Institut de cercetare a Africii, condus de Ivan Potekin, doctor în științe istorice.

De altfel studiul Africii are vechi tradiții în Uniunea Sovietică. Cea dintâi lucrare în limba rusă despre acest continent, întocmită de exploratorul Korkov, a apărut acum 173 de ani.

Istoricii sovietici au dezvoltat aceste tradiții. Ei au studiat, îndeosebi, evul mediu, perioadă puțin cunoscută din istoria „continentului negru”, în cursul căreia popoarele africane și-au creat state independente și o cultură proprie. Istoria Africii din secolul XIX este de asemenea mai puțin cunoscută.

În același timp istoricii sovietici se interesează mult de probleme actuale ca lupta pentru independență și făurirea unei vieți noi în statele independente.

Institutul a publicat o seamă de monografii privind atît probleme de istorie cît și situația actuală a popoarelor africane, ca, de pildă, lucrarea colectivă „Popoarele Africii”. În clipa de față un grup de filologi lucrează la întocmirea de dicționare și gramatici ale unor limbi africane. Dar o studiere temeinică a istoriei Africii și a problemelor ei actuale poate fi realizată numai cu condiția unei colaborări eficiente între istoricii din diverse țări. De aceea, Institutul își propune acum să stabilească legături strînse cu instituțiile științifice similare din străinătate și în primul rînd cu oamenii de știință din Africa.

„Ana Karenina” în Brazilia

În ultimii ani se constată un interes tot mai mare pentru cultura sovietică în America de Sud. Scriitorul brazilian Guilherme Figueiredo care a vizitat recent Uniunea Sovietică a arătat, cu prilejul unei convorbiri avute cu un ziarist sovietic: „La noi, în Brazilia, aproape că nu există casă cu știutori de carte în care să nu se fi citit „Ana Karenina” de Tolstoi și „Mama” de Gorki. Iar orice artist care obișnuiește să și gîndească, are drept cărți de capîtie scrierile teoretice ale lui Stanislavski. Pentru noi acest mare artist este un model de gîndire creatoare. Lucrările lui sînt studiate...”

După care, împărtășindu-și impresiile de călătorie, scriitorul brazilian a declarat că „Minunile pe care am avut prilejul să le văd în U.R.S.S. m-au hotărît ca la întoarcerea în patrie să scriu o carte despre țara dumneavoastră, unde atît de multe lucruri bucură inima unui scriitor, inima oricărui om care iubește teatrul. O mare plăcere am încercat vizitînd Leningradul, unde m-am întîlnit cu talentatul regizor Tovstonogov, cu admirabilul actor Politeimako, și am avut bucuria să-i îmbrățișez pe cei care au contribuit la succesul piesei mele „Vulpea și strugurii” pe scena unuia din cele mai bune teatre din țara dumneavoastră. Plec din Uniunea Sovietică ferm convins că apropierea între cultura popoarelor sovietic și brazilian este absolut necesară...”

Și Guilherme Figueiredo și-a încheiat căldul mesaj adresat opiniei publice sovietice cu pasionate accente lirice:

„Am respirat aici aerul păcii și al libertății. Fie ca oamenii de pe întreg globul să vorbească întotdeauna limba păcii și libertății”.

Sărbătorirea lui Tolstoi

La 20 noiembrie 1960, se vor împlini 50 de ani de la moartea lui Lev Tolstoi. În vederea acestui eveniment, Ministerul Culturii al U.R.S.S. a și luat o serie de măsuri. Astfel, vor apare lucrarea „V. I. Lenin despre L. N. Tolstoi”, primele cinci volume din „Opere complete” de Lev Tolstoi, se vor reedita separat „Război și pace”, „Invierea”, „Povestiri din Sevastopol” etc.

Editura de stat pentru literatură din Moscova va tipări o lucrare colectivă despre viața și opera marelui scriitor alcătuită de V. Bulgakov, V. Bursov, N. Gudzi, N. Gusev și V. Ermilov, precum și volumele „L. N. Tolstoi în critica rusă” și „L. N. Tolstoi în amintirea contemporanilor”.

Tot în 1960 va fi terminată prima serie a filmului „Ana Karenina”, precum și filmul documentar „Lev Nikolaevici Tolstoi”. Tot cu acest prilej, Galeria Tretyakov vor organiza expoziția „Ilustrații ale pictorilor ruși și sovietici la operele lui L. N. Tolstoi”, iar Muzeul Central „Glinka” va organiza expoziția „Tolstoi în muzică”.

I. Manuhin

Fată

● Ultimul număr din „Inostrannaja literatura” publică pagini inedite de Romain Rolland. Este vorba de fragmente din două lucrări extrem de interesante ale marelui scriitor francez, intitulată „Memorii și fragmente de jurnal”, apărută la Paris în 1956, și „Călătorie în lumea interioară” publicată în 1959.

Cea dintâi a fost scrisă în ajunul celui de al doilea război mondial și e consacrată copilăriei, tinereții scriitorului și perioadei de început a activității lui literare (pînă la 1900, adică înainte de publicarea epopeii „Jean Christophe”). La cea de a doua lucrare, Romain Rolland a început să scrie în 1924, apoi a întrerupt munca în 1926 și a reluat-o abia în august 1940, în timpul ocupației naziste. Cîteva capitole au apărut în 1942 dar lucrarea nu putea fi publicată în întregime în Franța, în vremea aceea.

● Nu de mult, la Moscova și-a început cursurile universitatea populară prin televiziune — universitatea cu cel mai larg caracter de masă. În fața telespectatorilor din Moscova și din împrejurimile capitalei sovietice vor conferenția oamenii de știință și cultură ca: academiicii N. S. Semenov, L. I. Sedov, T. D. Lisenko, compozitorul T. Hrennikov, artiștii Serghei Bondarciuk, Igor Iliinski și alții.

● Printre romanele și nuvelele pe care le va publica anul viitor revista sovietică „Oktiabr” se vor număra: „Darul pămîntului” de Antonina Kopteova, „In numele tinereții” de Fiodor Panfirov, „Trandafirul de aur” de Konstantin Paustovski, (vol. II) „Încredere” de Elizaveta Malțev, „Soldatul necunoscut” de Vladimir Dudintsev ș. a.

● Ansamblul de stat de cîntece și dansuri ormean întreprinde un turneu în Republica Arabă Unită. După ce vor da spectacole în cîteva orașe ale republicii, artiștii sovietici vor pleca în Liban.

● Dramaturgul Alexei Arbuzov, autorul pieselor „Căsuța de la marginea orașului”, „Ani de pribegie” ș.a. a scris o nouă piesă intitulată: „S-a întimplat la Irkutsk”. Eroii piesei sînt niște tineri muncitori care au venit să lucreze pe șantierul marii hidrocentrale de la Irkutsk.

Piesa va fi prezentată pe scena teatrelor M.H.A.T. și Vahtangov din Moscova și a Teatrului Mare dramatic din Leningrad.

● Monografia lui K. N. Derjavin despre „Cervantes”, apărută recent în Editura de stat pentru literatură din Moscova, este rodul a douăzeci de ani de muncă intensă.

● Concertele date la Montreal, în Canada, de violoncelistul Mstislav Rostropovici s-au bucurat de un mare succes. Criticul muzical al ziarului „Montreal Star” îl socotește pe Rostropovici „unul din cei mai de seamă violonceliști”. Iar ziarul „La Presse” scrie că Rostropovici este acum unul din cei doi sau trei violonceliști mari din lume.

● Scriitorul sovietic Samuel Marșak a fost ales președinte de onoare al Federației cluburilor Burns din comitatul York, Scoția.

„Nădăjduim — se arată în scrisoarea adresată de către Federație scriitorului sovietic — că veți accepta această distincție ca un semn al respectului de care vă bucurați în Yorkshire — „Patria lui Burns”.

● La Belgrad s-a deschis o expoziție internațională a cărții la care participă, în afară de Iugoslavia, 15 țări printre care Uniunea Sovietică, Bulgaria, Cehoslovacia, Ungaria, România, Statele Unite ale Americii, Anglia și Franța.

Standurile U.R.S.S. cuprind aproximativ 2.800 de titluri: opere ale clasicilor marxism-leninismului, literatură social-politică, științifică, tehnică, beletristică și literatură pentru copii.

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni 10 lei; pe 6 luni 20 lei; pe un an 40 lei.

Planurile de viitor ale lui Ilya Ehrenburg

Chestionat de un corespondent al ziarului „Trud” asupra lucrărilor pe care intenționează să le publice anul acesta, Ilya Ehrenburg a răspuns:

— Peste cîteva săptămîni, în editura „Sovetski pisatel” îmi va apare un volum de versuri scrise în 1938-1958. Volumul începe cu versuri despre războiul din Spania și se încheie cu poezii închinată zilei de azi. În ultimul an, am avut prilejul să vizitez India, Japonia și Grecia. O carte despre aceste țări care, în ciuda deosebirilor dintre ele, m-au uimit prin trăsăturile comune ale culturii lor, a apărut recent în editura „Iskusstvo”. Pentru o nouă ediție din „Caiete franceze” am relăcut și completat eseul despre Pablo Picasso. Tot editura „Iskusstvo” va publica și o monografie a mea despre Karel Purkyně, marele artist ceh din secolul al XIX-lea, un precursor al impresionistilor...

Acum cîteva timp am scris un studiu despre Cehov, publicat în revista „Novii mir”. Cu ocazia sărbătoririi marelui scriitor, acest studiu, mult amplificat, va apare în volum. În afara de asta, mă

ocup mult cu gazetăria, particip la activitatea citorva edituri. Iar pentru una din ele am scris o prefață la schițele scriitoarei japoneze Pukimo Haiasi și amintiri despre remarcabilul poet polonez Iulian Tuvin.

Despre planurile mele de creație prefer, însă, să nu vorbesc. Mi se pare că un scriitor care vorbește despre cărți pe care nu le-a scris încă, e la fel de ușuratic ca o femeie frumoasă care spune că are să nască un băiat deștept și frumos...

În ce privește activitatea lui pe tărîm obștesc, Ilya Ehrenburg a declarat:

— Am dese prilejuri să vizitez țări străine. Recent, m-am întors din Norvegia și Suedia, unde am fost la invitația a trei uniuni studențești, căci trebuie să știți că tineretul scandinav se interesează foarte mult de viața Uniunii Sovietice, de cultura ei. În curînd, după o călătorie în Belgia, voi vizita Italia unde Asociația culturală europeană pregătește o întîlnire între oamenii de cultură din Apus și Răsărit...

Semnele timpului

Șase întrebări

Inceputul explorării sistematice a spațiului cosmic, posibilitățile utilizării, într-un viitor apropiat, a unor izvoare de energie practic inepuizabile, perspectiva reală a stăpînirii nelimitate a naturii de către om și altele altele cuceriri ale științei moderne arată — fără putință de îndoială — că de cîteva ani trăim prima etapă a unei gigantice revoluții industriale. Această revoluție industrială presupune — și în același timp anticipează — noi raporturi sociale între oameni, căci pentru a putea progresa, pentru a putea face noi pași înainte, ea reclamă alăturarea tuturor resurselor de cunoaștere și de muncă pe care omenirea le posedă astăzi într-o stare potențială și, într-un sens mai larg, eliberarea întregii umanități de stăvilele care împiedică o atare evoluție.

De aceea, mai mult ca oricînd altădată, marxismul a devenit o problemă a întregii lumi. Noile aspecte pe care le îmbracă, sub ochii noștri, raporturile omului cu natura, enorma dilatare a hotarelor lumii fizice impun și o reconsiderare a utilizării energiei morale a umanității, o transformare radicală a raporturilor sociale în cea parte a lumii care mai trăiește sub imperiul „geografiei foamei”. Ritmul uimitor de dezvoltare al economiei sovietice (un ritm pe care nici un alt sistem social nu l-a putut atinge vreodată), superioritatea evidentă a organizării culturii și cercetării științifice din U.R.S.S. sînt ostăzi, prin însăși logica lucrurilor, în centrul atenției sociologilor de pretutindeni. Nu e lipsit de interes să ne amintim de altfel că încă acum douăzeci și cinci de ani doi cunoscuți sociologi englezi, soții Webb, au rămas stupefiați de elanul de masă către progresul științific pe care l-au văzut în Uniunea Sovietică și care li s-a părut atunci a fi „un adevărat cult”.

Aceste probleme majore ale timpului nostru, care trezesc ecouri puternice în cele mai curate și mai luminoase conștiințe ale lumii, au determinat ziarul Unită să organizeze o mare anchetă în cercurile intelectuale din Italia. Oamenii de cultură italieni sînt rugați să răspundă la un chestionar care cuprinde aceste șase întrebări: 1) Se poate afirma că începutul cuceirii spațiului cosmic coincide cu o nouă eră a umanității? Că se produce o deplasare a centrului istoriei umanității? 2) Ce legătură există între concepția marxistă despre trecerea „de la preistorie la istorie” și perspectiva pe care o deschide cucerirea spațiului? 3) Dacă acum se recunoaște pretutindeni că organizarea culturii și cercetării științifice în Uniunea Sovietică este cea mai potrivită pentru a asigura senzaționalele progrese la care sîntem martori, în ce măsură se poate afirma că ele decurg din natura socialistă a societății sovietice? 4) Concepția despre lume elaborată de clasicii materialismului istoric și dialectic va înregistra noi confirmări și dezvoltări sau dezmințiri ori modificări în noua epocă în care intrăm? 5) Ce conținut istoric și educativ trebuie să îmbrace în situația de astăzi lupta pentru „noul umanism”? 6) Cum poate fi depășită tradiționala fisură dintre cultura umanistă și cultura științifică în țara noastră?

Tot atitea întrebări deci care pot invita la o meditație utilă și interesantă pe oricine se gîndește la destinul omului în acest început de ev nou în evoluția omenirii.

D. H.

brave!

TU-104 la București

...A apărut dintr-odată, desprinzându-se din ceața lăptoasă, — imensă și grațioasă pasăre de argint. Cu aripile ușor zvicnite înapoi, ca împinse de un vânt permanent nevăzut și neuzit, s-a lăsat lin pe pardoseala de beton pe care a străbătut-o într-o clipă.

...Sint unele evenimente și unele momente care generează entuziasm și poezie într-o măsură așa de mare, încât greu pot fi tălmăcite într-un articol. Iată, TU-104 trecea prin fața noastră, și oamenii — de profesie ingineri, funcționari, ofițeri, și nu poeți, — îi adresau cuvinte pline de autentic fior poetic.

La geamurile circulare ca niște ochi mari, deschiși mereu spre frumusețile lumii, zeci de miini fluturau prietenos. Cu numai două ore și 15 minute în urmă, aceste miini salutaseră Moscova, de care s-au despărțit după o vizită de 5 zile.

Ca și trenurile prieteniei, noua inițiativă a A.R.L.U.S.-ului, de a organiza excursii turistice la Moscova cu TU-104 s-a bucurat de mare succes în rîndul oamenilor muncii din țara noastră.

Marți, 10 noiembrie, primul grup de turiști s-a înapoiat în țară.

Turiștii romîni, — muncitori, fruntași în producție, ingineri, activiști de partid și de stat, magistrați, ofițeri, ziaristi, funcționari, — s-au întors cu impresii de neuitat. Ei au luat parte, alături de oamenii muncii din Moscova, la sărbătorirea glorioasei zile de 7 Noiembrie, în primul an al septenaliului.

...Marți dimineața, cei 98 de turiști romîni și-au luat rămas bun de la Moscova. Și tot marți dimineața au aterizat pe aeroportul din București. După numai 2 ore și 15 minute!

Scurtă retrospectivă TU-104

În anul 1956, cînd avioanele TU-104 au intrat în serviciu regulat pe liniile interne și internaționale, un mareșal al aviației engleze, scria: „Rușii ne-au întrecut mult în construirea acestor avioane”.

În iunie 1959, TU-104 a fost, alături de IL-18, punctul de atracție al celui de al 23-lea Salon internațional de aviație de la Paris. În jurul lor se afla în permanență un public numeros. Cărțile de impresii abundau în însemnări elogioase, care s-au înmulțit foarte mult mai ales după ce au început zborurile demonstrative. Avioanele sovietice i-au plimbat sub cerul Franței pe reprezentanții oficiali francezi și organizatorii expoziției, pe constructorii,

inginerii și conducătorii companiilor de aviație și ai fabricilor de avioane, prezenți la expoziție.

În iulie 1959, americanii l-au numit pe TU-114, fratele mai mare al lui TU-104, „avionul fără egal în lume”.

Aviația sovietică își consolidează tot mai mult locul de frunte pe care îl deține în ierarhia mondială.

Știința și tehnica sovietică urcă impetuos culmile supremației mondiale. Pînă și cei mai înverșunați adversari ai orînduirii sovietice sint siliți să recunoască superioritatea ei categorică.

În istoria glorioasă a dezvoltării științei și tehnicii sovietice, avioanele construite de mereu tinărul Andrei Tupolev reprezintă un capitol de seamă.

Un poet al marilor viteze

Marți, sute de oameni au renunțat pentru cîteva ceasuri la programul cotidian obișnuit și au venit pe aeroport atrași de un eveniment ieșit din comun: zborurile de agrement cu TU-104.

În cele cîteva ore pe care le avea de petrecut în Capitala țării noastre înaintea celui de al doilea zbor, echipajul avionului a acceptat bucuros să satisfacă curiozitatea doritorilor de a se plimba cu TU-104.

— Ne bucură interesul pe care îl manifestă romîni pentru aparatul nostru — ne-a spus pilotul Vasili Uceaikin, șeful echipajului. — Sperăm să nu vă dezamăgim.

— Lucrați de multă vreme pe TU-104?

— Din 1956, de cînd au început cursele regulate interne și internaționale. Dar în România venim pentru prima dată. Am auzit multe lucruri admirabile despre țara dumneavoastră.

Nu scap ocazia de a-l întreba pe încercatul pilot despre perspectivele de dezvoltare ale aviației sovietice.

— Deocamdată ultimul cuvînt — și un cuvînt greu — este TU-114. Dar nu se știe ce surpriză ne mai rezervă constructorii noștri. În ce mă privește, ca unul care am încercat toate tipurile de avioane, mai am o dorință: să zbor cu o rachetă interplanetară.

Îl ascult cu respect și admirație pe acest inspirat poet al vitezei și înălțimilor. Este un om obișnuit. Și totuși, mina asta cu degete prelungi, nervoase, ca de violonist, conduce calm și fără greș colosul de oțel care a stîrnit admirația întregii lumi. Îl duce sus, sus, de unde pămîntul nu se mai vede, iar norii capătă relieful ciudate ca într-o lume de basm; îl duce cu o viteză care desființează distanțele, care apropie țările și continentele.

Cum e lesne de înțeles, o simplă călătorie de agrement nu-ți poate da întreaga măsură a frumuseții zborului cu TU-104. În 15 minute, avionul n-are timp să ia înălțimea și viteza normală. Și totuși...

Încerci o senzație copleșitoare cînd, așezîndu-te comod în fotoliu, îți poți spune: iată, deci, ce înseamnă superioritatea științei și tehnicii sovietice!

TU-104 B, un tip de avion construit special pentru călătoriile turistice, este un foarte elegant salon aerian. Cele 100 de fotolii repartizate în trei saloane, sint moi, confortabile; ai tot călătorii în ele ceasuri întregi. Telefoanele, mesușele, lămpile de birou sint doar cîteva din accesoriile moderne cu care este înzestrată nava. Covoarele, husele, pereții au culori odihnitoare.

Acest aranjament interior contribuie în foarte mare măsură la sentimentul de liniște și siguranță al pasagerului. Chiar la 8.000 de metri înălțime nu te poți simți suspendat în nori de vreme ce te afli într-un salon atît de pămîntesc, aranjat cu atîta gust și fantezie.

...Toate locurile sint ocupate. Stewardesele trec

printre fotolii și dau ultimele indicații: prindeți curelele, nu vă plimbați în timpul zborului. Discuțiile, pînă atunci însufleșite, se curmă dintr-odată. Nimeni dintre cei prezenți n-a mai zburat cu TU-104.

După o cursă rapidă pe pista de beton, avionul se avîntă în aer atît de lin, încît momentul propriu-zis al decolării ne scapă. Și discuțiile încep iar. Ofițerii Alexandru Linde, Gheorghe Iltimie și Nicolae Nița de la Academia Militară, specialiști în materie, dau explicații amănunțite unor civili.

Jos, Bucureștiul se estompează, își pierde relieful, se transformă într-o enormă și bizară figură geometrică întretăiată de linii.

Cincisprezece minute... N-am simțit beția vitezei de 800 km pe oră și a înălțimii de 8.000 de metri, dar tot ne-am putut da seama ce-i acela un zbor cu TU-104!

...Pe aeroport alte sute de oameni își așteaptă rîndul pentru plimbarea de 15 minute.

Iar miercuri, 11 noiembrie, TU-104 a dus la Moscova, în cel de al doilea zbor, încă 100 de turiști romîni.

Iulia Scutaru

O mică parte din cei veniți să vadă pasărea măiastră...

Munca — privilegiu al elitelor?

Revoluția tehnică contemporană, caracterizată prin introducerea mașinilor automate și a sistemelor de mașini automate, se află la începutul ei. Dar de pe acum se văd puternic nu numai consecințe economice, ci și urmările sociale ale transformărilor ce au loc în urma introducerii tehnicii noi în diversele ramuri ale economiei. Pentru a ne da seama de proporțiile acestor transformări, este suficient să arătăm că automatizarea ridică productivitatea muncii de 2 pînă la 50 de ori. În 1941, hidrocentrala de pe Nipru, de pildă, era deservită de 290 de oameni; după automatizarea ei, un schimb se compune numai din 6 oameni. La uzina din Cleveland a companiei Ford, un singur operator conduce o linie automată la care înainte lucrau 35-70 de muncitori.

Paralel cu creșterea productivității muncii, automatizarea exercită o puternică influență asupra diferitelor laturi ale vieții sociale. Revoluția tehnică reliefează deosebit de puternic avantajele sistemului socialist și tarele sociale ale modului de producție capitalist.

În Uniunea Sovietică, introducerea automatizării a devenit cauza întregului popor. Oamenii sovietici consideră automatizarea producției drept un instrument deosebit de eficace pentru ridicarea bunăstării materiale, pentru îmbunătățirea condițiilor și caracterului social al muncii.

În Statele Unite, însă, se vorbește tot mai insistent despre faptul că „uzinele fără oameni reprezintă un pericol social” și se pune întrebarea dacă „automatizarea reprezintă belșug sau șomaj”. Mai mult decît atît: consecințele negative ale progresului tehnic asupra situației oamenilor muncii din această țară au și determinat o formă specifică de protest: „grevele împotriva automatizării”.

Apariția așa numitei armate de „șomeri calificați” constituie una din consecințele monstruoase ale automatizării din Statele Unite.

Care sint cauzele și în ce constă fenomenul? Tehnica contemporană aduce cu sine necesitatea unei profunde reprofiliări a activității umane. Înainte vreme, șomajul se datora restrîngerii producției într-o anumită perioadă de timp. După învingerea depresiei, șomerii găseau posibilități de plasare pe baza vechii calificări. Automatizarea nu înseamnă însă reducerea producției. Dimpotrivă! Datorită ei, bunurile materiale cresc într-o proporție nemăsurată. „Șomerii calificați” nu mai pot reintra în uzină, pentru că automatizarea îi înlocuiește definitiv. O bună parte din profesiunile curente dispar pentru totdeauna. Sub acest aspect problema este cu atît mai gravă în Statele Unite, cu cît sistemul taylorist a redus la minimum nivelul pregătirii profesionale a muncitorilor.

Soluțiile pe care le propun sociologii americani evidențiază puternic incapacitatea capitalismului de a utiliza tehnica nouă în favoarea maselor. După calculele lor, atunci cînd automatizarea se va răspîndi în toate ramurile industriale, vor fi necesari numai 15 milioane de muncitori pentru a asigura producția pe care o realizează astăzi circa 17 milioane de muncitori. Care va fi soarta celorlalți? Cu un cinism nedeghizat, sociologul american P. E. Cleator afirmă: „doar o treime din masa celor neinstruiți, și anume cei care vor dovedi înclinații și posibilități de studiu, pot spera că vor deveni folositori, în vreme ce două treimi (sau patru cincimi, sau nouă zecimi), vrînd nevrînd, vor rămîne fără ocupație”. Așa dar, avem de-a face cu o nouă variantă a teoriei cunoscută sub numele de tehnocrație. Munca tinde să fie transformată într-o preocupare destinată exclusiv elitelor. Automatizarea producției în S.U.A. va arunca la marginea societății majoritatea populației, cu toate consecințele materiale și morale ce decurg de aici.

Perspective radical diferite deschide oamenilor sovietici automatizarea. Evaluarea lucidă a consecințelor ce decurg din introducerea tehnicii moderne, determină un șir de măsuri cu vaste implicații socio-economice. La plenara C.C. al P.C.U.S. din luna a.c., tovarășul N. S. Hrușciov, a subliniat una din particularitățile automatizării: „În comunism — a spus N. S. Hrușciov — va crește considerabil numărul institutelor științifice și al specialiștilor; muncitorul cu înalte cunoștințe va deservi mașini complicate, cu o înaltă productivitate. Pentru noi este important să ne pregătim pentru aceasta și din punct de vedere psihologic. Trebuie să îndrumăm și să organizăm munca în mod special în această direcție”.

Pe fondul acestei situații, apare cu atît mai însemnat programul de măsuri inițiat de Partidul Comunist și de Guvernul sovietic pentru lărgirea continuă a procesului de învățămînt, concomitent cu reprofilarea lui. Automatizarea producției în Uniunea Sovietică a fost precedată și este însoțită de măsuri ca reforma învățămîntului mediu general, apropierea școlii de uzină și colhozuri, stringerea legăturilor dintre institutele de cercetări și institutele de învățămînt superior cu practica producției etc.

Caracterul rațional al modului de producție socialist se vede și în alte direcții. Se știe că în Uniunea Sovietică se desăvîrșește trecerea la ziua de muncă de 6—7 ore. Concomitent cu aceasta, numărul muncitorilor și funcționarilor va crește cu circa 12 milioane, în perioada septenaliului. Progresul tehnic facilitează reducerea zilei de lucru, iar dezvoltarea continuă a economiei naționale permite includerea unui număr tot mai mare de oameni în sfera activității productive.

Societatea sovietică dispune de resursele necesare pentru a obține un nou și puternic avînt al economiei naționale, pe baza automatizării. Socialismul se dovedește astfel singura formațiune socială capabilă să-și subordoneze tehnica contemporană și să o utilizeze în slujba oamenilor.

Marius Gheorghiu

U. R. S. S. văzută de un scriitor american

Orice oraș mare are o personalitate a lui. Amatorii de clișee stereotipe, care compară de multă vreme New York-ul cu un diamant care sclipește într-o noapte geroasă, Londra cu o perlă cu reflexe interioare calde, Parisul — cu

pletesc aici atât de strâns încât doi ochi nu ajung ca să poți înțelege tot ce se întâmplă.

Moscova nu poate fi asemuită cu nici un alt oraș, fiindcă are un fel de a fi foarte propriu, așa spune unic. Trebuie să trăiești la Moscova ca să crezi în ea. Moscova se ridică, sprâ înălțim) pe o traiectorie specială pe care și-o trasează în mers. Are o idee precisă doar despre cum a fost și cum n-ar mai vrea să fie. Știe exact că în orașul de azi mai sînt încă lucruri care nu o mulțumesc sută la sută, și mai știe cum va arăta cînd se vor împlini visurile ei cele mai cutezătoare. Dar cînd va veni vremea aceea, Moscova nu le va mai părea de ajuns de frumoasă celor care vor locui în ea, și se vor ivi planuri noi pe urmă-

Oameni,

carte despre Moscova e de ajuns să stea o săptămână-două. Dar cu o singură condiție: oare să apară cit mai departe de Moscova, pentru ca hohotele de ris ale moscoviților să nu poată ajunge pînă la urechile autorului infumurat. O lună de stat la Moscova e apoi prea mult. Căci încep să se ivească complicații, îndoieli, și cartea nu mai poate,

crezi un anumit fel de viață și de muncă. Zbirniitul telefonului nu mai este o surpriză. Glasuri pe care le recunoști îndată te întrebă foarte firesc:

— Ce faci diseară? Dacă nu ești ocupat, vino la noi. Sîntem bucuroși de oaspeți.

Străzile îți devin atât de cunoscute încît nici nu le mai bagi în seamă. Incep obligațiile — zile de naștere pe care nu

Moscova. Cheurile Dorogomilovsk și Smolensk

zimbetul unei femei surprins în mulțime, n-au găsit pînă acum nici o comparație potrivită pentru Moscova. Fiindcă Moscova — după cum mi se pare — este o explozie, o explozie puternică, care buibue, mereu improspătată, zi după zi. Viitorul, prezentul și trecutul se îm-

plinesc aici atât de strâns încât doi ochi nu ajung ca să poți înțelege tot ce se întâmplă. Moscova nu poate fi asemuită cu nici un alt oraș, fiindcă are un fel de a fi foarte propriu, așa spune unic. Trebuie să trăiești la Moscova ca să crezi în ea. Moscova se ridică, sprâ înălțim) pe o traiectorie specială pe care și-o trasează în mers. Are o idee precisă doar despre cum a fost și cum n-ar mai vrea să fie. Știe exact că în orașul de azi mai sînt încă lucruri care nu o mulțumesc sută la sută, și mai știe cum va arăta cînd se vor împlini visurile ei cele mai cutezătoare. Dar cînd va veni vremea aceea, Moscova nu le va mai părea de ajuns de frumoasă celor care vor locui în ea, și se vor ivi planuri noi pe urmă-

torii 25 de ani, planuri pe care le vor făuri copiii ce se joacă acum în parcurile orașului, planuri care la rîndul lor vor fi înlocuite cu altele, și mai îndrăznețe, de îndată ce cele vechi se vor realiza.

sau în orice caz nu mai trebuie să fie scrisă.

Cînd stai însă aici, așa ca mine, citeva luni, te obișnuiești atât de mult cu aceste complicații, încît la un moment dat începi să crezi că ești acasă. Incețîncet îți faci prieteni, mulți prieteni, îți

trebuie să le uiți, copii de care trebuie să te interesezi, prieteni pe care trebuie să-i vizitezi la spital, amintiri comune despre seri petrecute împreună. Iar cînd te uiți la ceas îți dai seama că de fapt ai încetat de mult să mai socotești cit e ora la New York. Pentru că acum, ora Moscovei e ora adevărată, iar toate ce-

La restaurantul din Buffalo ni s-au servit spaghetti — celebra mîncare națională italienească. Orașul Buffalo sau „Baifalo” — cum pronunță americanii — punctul terminus al călătoriei noastre prin America, călătorie începută la New York, se află la hotarul dintre S.U.A. și Canada și are o populație foarte amestecată, în care predomină italienii.

Gigantica betonieră a istoriei în care s-a făurit și s-a călît, în numai douătrei secole, caracterul național al poporului american a lucrat conștiincios. Buffalo are o personalitate proprie, oglîndind sinteza specifică americană dintre diversele națiuni și o natură viguroasă, felurită. Căci la numai 40-60 de kilometri de Buffalo spumegă Niagara.

În primul moment, întîlnirea cu această cascadă faimoasă în toată lumea, care a devenit de mult o metaforă a forței și energiei nu numai pentru poeți, m-a dezamăgit: după zgîrie norii New York-ului m-a șocat lipsa ei de înălțime. Cascada este lată și scundă. Iar ca să completezi oarecum impresia, trebuie să viți o monedă de 10 cenți într-unul din binocurile automate de lingă zidul de piatră al administrației originalei priveliști ce se cheamă Niagara. În schimbul acestei sume mici, poți descurga și urmări fiecare suviță de apă a marii căderi. Teribilă impresie! Și totuși pareă nu chiar așa cum te-ai așteptat. Cauți să te încredințezi că este zguditor dar îți-i necaz, fără să ai curajul să o recunoști făcîș, că fama mondială nu e îndreptățită.

Undeva mai la o parte te așteaptă vagoanele ca niște jucării ale unui trenuleț. Inconjurăm cu el Niagara, o întoarcem spre noi din toate părțile, o privim din cele mai neașteptate unghiuri și inima ni se strînge de o mare emoție. Ce jalnice ne par îndoielele și disputele cu noi înșine de adineaori! Știi ce e Niagara? O uriașă dungă de ocean care cade perpendicular pe suprafața pămîntului! Cum de nu i s-a creat pînă acum acestei minuni pămîntești o glorie adevărată, cum de nu s-au spus despre ea cuvintele cele mai potrivite? O admir și în suflet mi se strecoară sentimentul de mulțumire al marforului ocular care primește impresiile nemijlocit. Căci poți contempla ore în șir această frumusețe vie a ener-

giei intruchipate, această ineputabilă forță a mișcării.

Și prin contrast, îmi revin în amintire giganticele și rigidele îngrămădiri geometrice ale orașului rectilin New York. În arhitectura copleșitoare a New York-ului e greu să găsești ideea de frumusețe, de ansamblu. Care probabil că nici n-a existat și nici n-ar fi putut să existe în calculele proprietărilor particulari, indiferenți la tot ce n-are legătură cu ideea de câștig. Și totuși, priveliștea acestor paralelipipedeuri cu sute de ferestre, sprijinite unul de altul, în cap cu Empire Building cel cu 105 etaje, și întinzîndu-se pe zeci de mile de-a lungul Hudsonului, nu poate să te lase nepăsător. Și nu se poate să nu te gîndești la torrentul de energie populară care s-a revărsat în aceste clădiri și-și continuă impetuos drumul.

Iar acum, la sfîrșitul călătoriei noastre prin America, am dreptul să spun: această energie e ineputabilă, ca Niagara. Și atîrnă de conducătorii statului american cum și încotro să fie ea îndreptată.

Cum îți făurește cineva o imagine despre o țară pe care n-a vizitat-o? Se înțelege că mai ales prin intermediul literaturii. Nu cunosc destul de bine literatura americană și, firește, nu mă pot socoti specialist în acest domeniu, dar ca orice intelectual rus, nu mă pot gîndi la cărțile copilăriei fără să-mi vină în minte aventurile lui Tom Sawyer și Huckleberry Finn. În anii de formare a conștiinței, operele lui Mark Twain au stat pentru mine alături de cele ale lui Saltikov-Șcedrin. Edgar Poe în traducerea simbolisților ruși mi-a atînat pasiunea tinerească pentru mister, iar „Corbul” lui Edgar Poe, în traducerea lui Balmont, cu refrenul lui sumbru „niciodată”, a fost un pivot în repertoriul foarte popularei pe atunci „melodeclamații”. „Poezia viitoarei democrații” — văd ca acum, coperta neagră cu litere mari albe — „Walt Whitman”, acest nume tulburător, descoperit pentru cititorii ruși de Kornei Ciukovski, și care a devenit, cu ope-

rele lui, o școală pentru înțelegerea lui Maiakovski. Dar cum îl admira Leonid Andreev pe Jack London! Acest scriitor american a atins, cu romantismul lui bărbălesc, coarde foarte adînci în sufletul cititorului rus și-i sîntem extrem de recunoscători știind ce bucurie simțea Lenin cînd citea, în timpul bolii, celebra lui povestire despre dragoste și viață. Și desigur ar fi trebuit să-i amintesc la început pe Fenimore Cooper și Maine Reed, idoli liceenilor lui Cehov care holăriseră să fugă în America („În California în loc de ceai, se bea gin...”), iar acum numele lui Theodore Dreiser, John Steinbeck, Karl Sandberg, Ernest Hemingway, Mitchel Wilson, Erskine Caldwell au devenit ale noastre!

Evident, cu cele de mai sus n-am completat tabloul dezvoltării literaturii americane contemporane, dar în America ne-am dat seama cu uimire că cunoștințele noastre nu sînt chiar atât de reduse. Și am constatat asta în cursul unei discuții cu citiva avocați tineri, pe care i-am cunoscut în familia foarte simpatice a ghidului nostru din Washington. Cine trebuie să se intereseze de literatură mai mult decît avocații, pentru care ea este un punct de sprijin în profesia lor? Tinerii juriști care debutaseră cu succes în probleme de impozite, s-au plîns că n-au timp să citească, că prețul cărților e prea ridicat, după care un gentleman voinic, cu alură de sportiv, a recunoscut sincer că e lenes și ne-a rugat să repetăm titlul cărții lui Mitchel Wilson „Fratele meu, dușmanul meu”. În felul acesta am devenit în America propagandiști ai literaturii americane. Am avut prea puține întîlniri cu americani de rînd, ca să ne îngăduim să trecem de la impresii la generalizări; dar am simțit totuși cu acuitate ruptura dintre literatura strălucită, originală, spirituală și nobilă, pe care a creat-o poporul american în aproape un secol, și actuala producție literară care aduce venituri fabuloase editorilor ei. Și acest sentiment a fost atât

de neplăcut, încît am căutat să scăpăm de el cit mai repede.

Seara am ieșit cu Ivan Șuhov, să facem o plimbare pe vestitul Broadway. Este imposibil, dar cu adevărat imposibil, să descrii sau să redai pe altă cale senzația pe care și-o dă covorul electric cu semnele și cuvintele lui care alunecă, aleargă, sar, se descompun și alcătuiesc mereu alte figuri, covor ce se revarsă de sus în jos peste case, înfășurînd literalmente Broadway-ul. De fapt lucrul ar pulea fi realizat indirect, dacă am spune că toată această irenezie de lumini a reclamelor te face să te gîndești la absoluta ei inutilitate. Căci cum să privești și să descifrezi cuvintele, să înțelegi și să reții sensul lor, fără să îmbraci ochelari întunecoși, speciali, cum poartă oțelarii în fața cuptoarelor? E vorba mai degrabă de o rămășiță, de o tradiție rămasă de pe vremea cînd treaba asta aducea foloase capitaliștilor, e vorba de o reclamă de dragul reclamei. Dar cum pe Broadway nu rezistă de cit ceea ce aduce profituri, înseamnă că nici harababura asta nu este numai un spectacol nocturn, ci un mijloc de a face bani.

Totuși reclama americană efectivă ne-a uimit mai mult decît feceria de lumini de pe Broadway. Mă gîndesc la obiceiul de a expune obiectele direct, pentru a trezi astfel dorința de a le avea. Se vede că atacul obiectului asupra conștiinței cumpărătorului este un drum mai scurt spre țel decît reprezentarea lui, oricît de iscusită și atrăgătoare, pe afiș sau pe lista de prețuri. „Cea mai mare ceașcă din lume”, expusă deasupra clădirii companiei de cafea „Maxwell-House”, este o ceașcă adevărată, uriașă, ușor înclinată, care îți trezește o poftă nebună să bei cafea. Încearcă să n-o observi și să rămii indiferent față de această ceașcă cînd o privești de pe Hudson, în cursul plimbării în jurul insulei pe care este construit New York-ul!

La Philadelphia și Buffalo am văzut în piața gării foarte frumoase automo-

Nu-i ușor să descoperi

haine și... serviete

lealte îți par teribil de îndepărtate și inutile.

De aceea, impresiile incetează să mai fie pur vizuale și superficiale și trezesc sentimente mult mai adânci. Atmosfera orașului devine obișnuită. Te întorci din călătorii ca acasă. Te gindești la Moscova cit ești plecat. Și totuși trebuie să recunosc că încă nu m-am integrat pe deplin în viața orașului, că îl văd încă destul de superficial, fără acea pătrundere care vine abia o dată cu adevărată înțelegere a celor ce te înconjoară. Îl mai privesc încă cu ochi de copil sau de străin, acord fleacurilor o atenție egală cu aceea pe care o dau lucrurilor esențiale. Și se mai întâmplă ca ochii mei de scriitor să-și piardă puterea magică transformându-se într-o pereche banală de ochi. Dar chiar și cu trei ochi m-am dovedit de multe ori miop, n-am reușit să pătrund în esența lucrurilor.

De exemplu, știu că în ultima vreme moscoviții se îmbracă mult mai bine decât înainte. Și am aflat asta nu din statistici și din fotografii, vechi sau noi. Am aflat-o în noiembrie 1957, în cea de a doua zi a primei mele vizite la Moscova.

La un moment dat am băgat de seamă că prietenul meu nu-mi da atenție ci urmărea un grup care trecea pe lângă noi. M-am întors și am văzut vreo zece femei și bărbați. Dar i am văzut cu o privire care avea abia două zile, o privire opacă, rigidă, lipsită de înțelegere, căci atunci nu știam încă nimic despre istoria poporului, despre lupta și sacrificiile lui, — o privire care vedea numai fețele, și nu oamenii în stare de devotament, de dragoste, de aspirații înalte. De aceea, am văzut pur și simplu niște oameni în haine nu prea arătoase, deși noi, care se țineau așa de parcă le era teamă să nu șifoneze materialul. Pălă-

riile și șepcile stăteau pe cap cam țeapăn. Părea că bărbaților nici nu le trece prin minte că e deajuns să dea șepcile puțin mai pe o parte sau pe spate pentru ca să fie mai comod și mai frumos. Iar femeile purtau pălăriile în așa fel de parcă singurul lucru care se cere de la o pălărie este să stea drept în creștetul capului.

Oamenii au trecut mai departe cu pași greoi. Prietenul meu îi urmări cu privirea și dădu din cap.

— I-ai văzut? — vorbi el pentru sine, nu pentru mine. Țărani. Pantofi noi, pălării noi, paltoane noi. Nu-i mai poți deosebi de moscoviți...

L-am privit mirat. Chiar și eu, nou venit, i-am putut deosebi. Poate că glumește? Nu, știam că nu glumește, că nu e orb și nici prost. Însemna că știe ceva, un lucru pe care eu încă nu-l știam — și anume că înainte, țărani nu purtau nici pantofi de piele fină, nici pălării de fetru, nici paltoane de stofă bună.

Apoi aproape în fiecare zi mi s-a întâmplat să fiu întrebat pe stradă cum se ajunge într-un loc sau altul. Cine ar cere în țara sa asemenea informații unui străin? Însemnă că nu eram luat drept străin. Or când nu auzi un om vorbind, nu poți stabili că-i străin decât după îmbrăcămintă. De aici am tras următoarea concluzie: acum moscoviții se îmbracă la fel ca străinii, exceptând unele mici amănunte, și numai un ochi versat poate sesiza deosebirile.

Observația fugară a prietenului meu, pe care probabil că a uitat-o îndată, și această întâlnire întâmplătoare i-au ajutat celui de al treilea ochi al meu, în stare să vadă prin pinza vremii, să privească în trecutul nu prea depărtat al poporului sovietic și să-mi spună mult mai multe decât zeci de tabele statistice despre

creșterea producției textile și a bunelor stări în general.

Sau alt amănunt: i-am urmărit pe moscoviți zi de zi. Se scoală dimineața, își iau gustarea, merg la lucru, apoi iau masa de prânz, mai lucrează puțin și se întorc acasă. Și foarte curând am observat că cei mai mulți poartă serviete. Le plac foarte mult servietele, iar servietele din Moscova îmi așteptau imaginația.

Știu că în orice țară societatea modernă este o organizație extrem de complicată, care trăiește în atmosfera hirtiiilor — formulare roz, formulare galbene în trei copii, în șase copii, o copie pentru mine, una pentru tine, una pentru șeful meu, alta pentru șeful lui, o copie pentru arhivă și o copie care să se piardă. În orice oraș mare mormanele de hirtii se mișcă pe o orbită atât de complicată, încât nici newtonii, nici mecanica cuantică n-ar putea stabili drumul lor. Mai ales la Moscova, unde tramvaiele, autobusele, metroul și taxiurile transportă multe hirtii și serviete. Dar ce o fi în servietele astea? Acte? Sandvișuri? Scrisori personale? Ziarele de ieri încă necitite? N-am purtat servietă nici o dată, de asta servietele moscovite au produs asupra-mi o impresie teribilă.

Multă vreme am fost convins că servietă este un lucru care n-are suflet, că în dinsa nu-i loc nici pentru dragoste, nici pentru romantism, ci numai pentru documente ultraoficiale, întocmite după toate regulile. Dar o dată, pe strada Ohotnii Read, colț cu piața Sverdlov, drept în fața mea s-a oprit un taxi. Din mașină a ieșit o fată brună, serioasă, cu o servietă sub braț. Era foarte concentrată și avea o înfățișare de intelectuală. Privind-o, mi-am zis că fata aceea n-are nici o dată timp pentru lucruri care nu pot fi transpuse în cifre sau exprimate în cuvinte cu minimum șapte silabe. După ea a ieșit un tânăr, tot concentrat și tot serios. Cu o mină se ținea

de mineral portierei, iar în cealaltă avea o servietă. Au început să vorbească aprins încruntând sprincenele, iar cele două serviete așteptau nas în nas sfârșitul discuției.

Și perechea a stat așa, fără să observe nici minunatul amurg de vară, nici mulțimea pestriță care se adunase la intrarea Teatrului Mare. Treceau grăbite femei cu sacoșe încărcate, un băiețel care morfolea gânditor capătul unui corn lung de cel puțin 25 de centimetri. Iar deasupra lor se înălța cerul tulburător al Moscovei căruia i-ar fi stat mai bine peste o pașițe inverzită, peste riuri cepezi sau păduri bătrâne. Dar tinerii cu serviete nu vedeau nimic în jur.

În sfârșit, fata dădu din cap scurt și energic în semn de aprobare, și cu asta părea că discuția serioasă s-a terminat, dar deodată, înainte de a se urca în mașina care îl aștepta, tânărul se plecă și sărută cu foc mina fetei. În aceeași clipă, discuția despre norme, planuri, hidrocentrale și beton armat, pe care mi-o imaginam, făcu o întorsătură bruscă și porni în altă direcție, în ritmul „te iubesc, te iubesc, te iubesc!”

— Ne întâlnim la șase.

— Nu pot, dragă. Mai devreme de șase și un sfert nu pot.

— De ce la șase și un sfert?

Cu glasuri ridicate începuseră să se certe, să se jignească, și toate astea din dragoste. În sfârșit, văzind că-l chinuie perspectiva de a aștepta o întreagă veșnicie — un sfert de oră! — fata cedă.

— Bine, am să caut să vin.

Recent, la o competiție sportivă am cunoscut o sculptoriță, care, bineînțeles, avea servietă. Mă chinuia gândul să știu ce-i înăuntru. Și când a deschis-o ca să scoată un creion, m-am uitat: un zior „Vecerneaia Moskva”, o revistă literară, un carnet, niște hirtii, fotografii și o singură dovadă drăguță de cochetărie feminină: o perie de cap! Așa că la urma urmei servietele moscovite s-au dovedit foarte omenești! Iartă-mă Moscova! Îți place să porți serviete! Poartă-le sănătoasă!

Mitchell Wilson

America!

bile „Plymouth”, fără nici un fel de îngrăditură, fără măcar convenționala panglică. Puteai să te apropii de mașină, s-o pipăi, s-o cercetezi pe dinăuntru și să citești tot ce te interesează în cărțile expuse în suporturi speciale, lângă portieră. Și tot acolo găsești și cărți poștale cu adresa firmei și rămâne să-ți scrii numai adresa, numărul de telefon și să semnezi, pentru ca să te trezești apoi cu un agent care să-ți ceară prima rată. Căci așa se plătește imprudența!

Lucrurile se oferă, doresc arzător să se dea, își demonstrează calitățile pe viu, fără să aibă nevoie de cuvinte de laudă. Seara, când m-am întors la hotel împreună cu Șuhov, un spectacol ciudat m-a reținut pe strada liniștită: pe marginea trotuarului, în fața unui magazin strălucitor, o fată scria la mașină. M-am apropiat. Fata trecuse pe acolo întâmplător, cu treburile ei. Mașina era fixată de un stîlp de lemn, la nivelul pieptului, ca să fie mai comod să scrii în picioare. Foia de hirtie era plină de semne, cuvinte separate și rînduri. Am început să scriu și eu în mijlocul străzii

new-yorkeze. N-a sărit nici o literă, carul mergea lin, scrisul era frumos, într-un cuvânt tehnica funcționa ireproșabil. Puteai face cu mașina aceea tot ce vroiai, numai să nu o lovești, ori să o strici dinadins. N-avea nevoie de nici o reclamă, își apăra singură cauza. O mașină bună este un ideal pentru scriitori, așa că nu-mi mai venea să mă mai despart de ea. Când m-am uitat în jur, am văzut că mă aflam lângă un magazin de mașini de scris și aparate de calculat. Ceea ce înseamnă că-i rentabil să sacrifici o mașină. Fiindcă pînă la urmă băieții din New York, care nu se deosebesc de fel de ai noștri, tot au s-o strice. Dar prin prezența ei în mijlocul străzii, prin chemarea ei mută „Încearcă să mă strici!” ea trezește dorința de a cumpăra o mașină, neapărat de aceeași marcă, nu numai celor care au nevoie, ci și celor care nu au nevoie.

Tot pe Broadway ne-a atras atenția o librărie mare care strălucea cu toate culorile curcubeului. Coperțile lucioase, poleite, cu desene stranii, erau irezistibile. Și vroiai grozav să afli ce s-o

fi ascunzînd sub sclipirea aceea mată și traicică! Dar, fiindcă se vede că nu toată lumea are timp să intre și să răsfoiască cărțile, pe copertă, în afară de titluri, sînt date tot felul de explicații despre cuprins și soarta autorului, se fac tot felul de asociații obișnuite sau neobișnuite.

Am intrat în librărie. Cărțile aveau mai toate același format îngust, de buzunar, și erau legate artistic. Erau cărți cam de soiul ăsta: „Pasiunea tigresei”, „Pasiuni primitive”, ceva gen „Nimic și sirene”. Pe rafturile din fund se aflau lucrări mai serioase, cu iz „filozofic”: „Relațiile sexuale în căsnicie”, nu garantez, dar parcă era acolo și „Viața sexuală a celibatarului”, iar în mijloc, romanul „de probleme” „Lolita” al lui V. Nabokov.

Deși am stat puțin și am avut un itinerar încărcat, ne-am putut totuși da seama ce complicate și contradictorii sînt interesele spirituale și tendințele intelectuale ale mediului cultural american. Căci alături de romanul pornografic „Lolita” am întilnit în prospecte carlea foarte subtilă a lui Caldwell „Leacul miraculos”. După cum în anunțurile editoriale, unde romanele pe teme sexuale ocupă un loc de frunte, figurează și multe lucrări bune pe teme generale, istorice și biografice, pe care publicul le achiziționează nu numai prin librării, ci și prin cluburile cărții, instrument important în răspîndirea cărții în America. Uimitoarele colecții ale impresionistilor francezi de la Galeria Națională din Washington și de la Muzeul de artă din Chicago, dragostea pentru muzică, dramaturgie, pentru nuvelele lui Cehov, căruia i-au fost consacrate citeva monografii, admirația nețărmurită față de Stanislavski, perioada strălucită de dezvoltare a literaturii americane din preajma anului 1920, care a dat artiști ca Hemingway — toate acestea vorbesc de subevaluarea interesului și posibilităților culturii americane. Imaginea ei nu trebuie simplificată.

★

Cînd la conferința de presă organizată de ziarul „New York Times” unul dintre tovarășii noștri l-a întrebat pe directorul acestui ziar influent: „Care este problema principală a ziarului dv.?” — i s-a răspuns: „Țara dv.” Dar tonul răspunsului spunea mai mult decât cuvintele: sigur, țara dv., vă dați doar singuri seama...

— Sinteți un popor talentat, și noi sîntem un popor talentat. Să ne dăm

...Și S. U. A.
văzute de un
publicist sovietic

reciproc informații obiective, să nu amestecăm aprecierile subiective cu faptele! — ne-a spus, în cursul vizitei sale la Moscova, un redactor al acelei ziar.

Nu pot intra în amănuntele articolelor pe care le-a scris apoi, fiindcă nu le țin minte sau pur și simplu nu le-am citit, dar din interesul pentru o cit mai exactă informare care răzbătea din glasul interlocutorului meu, am înțeles cit de adinc a pătruns în conștiința americanilor activi ideea întrecerii cu noi.

În America am stat de vorbă mai ales cu ziaristi, cu avocați, editori, traducători. Munca oamenilor simpli care creează minunatele valori materiale ale statului de dincolo de ocean, făcînd astfel comodă și ușoară viața cercurilor înalte din aceasta țară mare și originală, am putut-o vedea doar de departe. Dar ne-au plăcut fețele deschise, bune ale oamenilor muncii. Și înăra stewardesei din avionul cu care am călătorit, și negresa de la hotelul din New York, și muncitorul de la ferma de lângă Philadelphia ne-au întâmpinat cu cuvinte calde, cu interes, așa cum îi întâmpini pe oamenii de la care poți să te aștepti numai la bine.

...Vaporul actualității se depărtează de vechiul țărnam al războiului rece. În fața noastră se întinde drumul rodnic al prieteniei, și cred, folosind cuvintele lui Cehov, al cărui nume spune atât de mult inimii americanului contemporan, că: „viața pe pămînt va fi neînchipuit de frumoasă, minunată. Iar omul de o asemenea viață are nevoie...”

V. Perțov

New Yorkul văzut de la etajul 70.

Cele sapte cîntece ale Armeniei

Cîntecul pietrei

Armenii își numesc țara „Aiastan”. Țării acesteia i se potrivește însă tot așa de bine numele de „Karastan”, altele cuvinte „țara pietrelor”.

Intr-adevăr, din lava solidificată a vulcanilor au luat naștere, de-a lungul veacurilor, fel și fel de pietre de construcție: tuf, bazalt, granit, piatră ponce... Istoria a lăsat spre aducere aminte secolelor ce aveau să vină adevărate minuni dăltuite în piatră: templul din Garni, lăcașurile de cult creștin din Zvatoț și Ripsime, templul din Ghegard, săpat în întregime în stîncă. Dar cu toată bogăția de piatră, oamenii care au populat țara aceasta și-au căutat adăpostul în caverne, sau în colibe durate din chirpici.

Piatra a fost pacostea Armeniei. Țăranul se străduia s-o inmoaie cu sudoarea lui, s-o înduplece să lase să crească griul deasupra-i. Și totuși, abia tirziu de tot, după ce poporul a devenit stăpînul propriilor sale destine, piatra s-a înduplecat în fața voinței omului, pentru ca mai apoi să-l și glorifice. Micul Erevan care în 1920 nu număra decît 60.000 de locuitori, a devenit în numai patruzeci de ani o adevărată metropolă, cu peste jumătate de milion de locuitori. Iar în prezent, clădirile continuă să se construiască pe o suprafață egală cu cea a Erevanului prerevoluționar.

Dar piatra nu folosește numai la construcții. Calcarul, de pildă, servește la fabricarea cimentului, cauciucului, carburilor, maselor plastice, iar sienitele de nefelină la producerea materiilor prime pentru fabricarea aluminiului, cimentului, potasiului, silicaților de calciu și sodiu, siliciului pur și a multor altor produse.

Munții golași ai Armeniei nu au rămas nici ei de o parte; geologii descoperă mereu noi zăcăminte de aramă, molibden, plumb și inepuizabile rezerve de sare.

Piatra care, de-a lungul a nenumărate secole, a fost pricina suferințelor poporului armean, a devenit astăzi izvorul bogăției și fericirii sale. Ea nu numai că contribuie la făurirea vieții noi, dar îi și immortalizează pe cei cărora Armenia le datorează renașterea. Pe străzile, în piețele orașelor și satelor noastre se ridică, falnice, monumentele închinat lui Lenin, Șaumian, eroilor revoluției și multor alți oameni de seamă ai țării. Iar mai recent, de-a lungul drumurilor și șoselelor, au fost durate din piatră nenumărate fintini cu apă cristalină, al căror susur amintește trecătorului de sacrificiul celor căzuți pentru apărarea dragii lor patrii, în timpul celui de-al doilea război mondial.

Să ne oprim o clipă în fața uneia din ele, să înălțăm prinos memoriei eroilor pe care îi proslăvește, și să ascultăm un nou cîntec, cîntecul apei.

Cîntecul apei

Nu, în Armenia nu ne putem plînge de lipsa apei. Atunci pentru ce secole la rînd ogoarele noastre au secătuit sub arșița necruțătoare a soarelui, pentru ce apa prețuia cit aurul?

Apele Armeniei aproape că nu erau folosite. Ele nu irigau decît ogoarele din împrejurimi sau făceau să se învrtească roțile grele ale marilor... Dacă cursul istoriei — cel mai mare dintre fluvii — nu s-ar fi schimbat, poate că Armenia ar fi dispărut de pe fața pămîntului cu poporul ei cu tot.

Dar ultimele salve ale luptei pentru făurirea Armeniei sovietice s-au contopit cu tunetul exploziilor de pe șantierele primelor canale. De atunci, aproape în fiecare an, în Armenia sînt săpate noi canale. În cursul ultimelor trei decenii, suprafața pămînturilor irigate a crescut cu 200.000 hectare. În prezent se desfășoară ultimele lucrări la cele trei mari canale de irigație ale țării: Kotaik, Arzui-Șamiran și Talin, care vor adăugi terenurilor cultivabile alte 27.000 hectare.

Dar apa nu înseamnă numai deșertul devenit înfloritor ci, în primul rînd, lumină, energie, industrie. Pe riul Rodzan, care izvorăște din lacul Sevan, se înalță șapte noi centrale electrice. Armenia produce astăzi mai multă electricitate pe cap de locuitor decît Franța și Italia. Lumina strălucește în toate satele, iar dacă privești Armenia noaptea, din avion, o poți cu ușurință distinge de Iran și Turcia: frontiera ei se află acolo unde sfințește lumina.

Riurile, lacurile, izvoarele Armeniei aleargă, șoptesc, cîntă. Ele povestesc despre oameni, despre pămînturile roditoare pe care le străbot. Să le ascultăm cîntecul.

Cîntecul pămîntului

Soarta tristă a poporului și-a lăsat amprenta pretutindeni, chiar și asupra naturii. Sînt în Armenia mulțime de arbori răsuciți, chirpiți, mulțime de flori aspre, care cresc cu încăpătînare în tot locul. Micul butuc de vie, de pildă, poate fi asemuit prin tenacitatea, forța și rezistența lui cu poporul armean.

A fost o vreme cînd viile erau pe cale să dispară. În 1919, Armenia nu număra decît 5.000 hectare de vie. Dar odată cu poporul s-a trezit la viață și pămîntul. Noile canale, mecanizarea, munca în comun au repus pe picioare această cultură cu seculare tradiții. Pămîntul a știut să răsplătească din plin grija care i s-a arătat. Odinioară, satul meu natal, Astarak, era izolat de Erevan printr-o fișie de deșert lată de vreo 25 de km. Acum zece ani s-a săpat un canal și deșertul s-a preschimbat în grădină. Iar asemenea grădini răsar mereu, pentru ca în următorii șapte ani, Armenia să posede de două ori mai multe vie ca azi.

...Trenurile și camioanele transportă strugurii, bumbacul, mătasea, tutunul. Vîntul domol din sud răspîndește, odată cu adierea lui lină, cîntecul fabricilor și uzinelor care, nerăbdătoare, așteaptă materia primă. Să-l ascultăm ce spune.

Cîntecul uzinelor

Armenia se bucura de piatră, de apă și pămînt dar, cu excepția citorva ateliere de artizanat, îi lipsea industria. Fabricile Armeniei nu întrec vîrsta de 39 de ani, iar cele mai multe sînt cu totul și cu totul noi. Au crescut ca din pămînt, una după alta, la Erevan, Leninakan, Kirovakan, Kafan.

Armenia a devenit țara în care industria chimică, minieră și constructoare de mașini electrice (peste 500 de tipuri) și-au găsit cea mai largă desfășurare, țara în care, de fiecare locuitor, există două motoare electrice. În ultimii ani, grație activității marilor combinate și uzine ale industriei grele, înfloréște industria electrotehnică și radiotehnică, construcția de aparate și materiale sintetice. Și, dacă odinioară, pentru construirea uzinelor trebuiau chemați specialiști din alte republici, astăzi Armenia dispune de o întreagă armată de specialiști în cele mai diferite ramuri.

În curînd, în toate cele patru colțuri ale republicii vor lua naștere întreprinderi pentru fabricarea materialelor plastice, a redresorilor cu seleniu, a pietrelor prețioase și diamantelor sintetice necesare industriei. ...Dar pot fi oare înșiruite aici toate?

După ce industria armeană va începe să folosească gazele naturale, țara va deveni un mare centru de producție a materialelor sintetice și plastice, un imens laborator științific a cărui menire va fi să dezvăluie tainele materiei și ale particulelor elementare. Încă de pe acum multe din atelierele uzinelor noastre au și început să semene cu niște adevărate institute de cercetări. Muncitorii studiază prin corespondență, fără

Frumusețe armeană

să-și întrerupă activitatea practică pe care o desfășoară în domeniul mecanicii, fizicii, electronicii sau ciberneticii. Să-i lăsăm să studieze și să ascultăm un alt cîntec, cîntecul cărților.

Cîntecul cărților

Să începem prin a arăta că operele lui Aristotel, Platon, Zenon, Euclid, tratatele de istorie și matematică, operele literaturii latine, grecești, asiene, au fost traduse în armeană încă din secolul al cincilea. Armenia dispunea de mari savanți, de filozofi, de istorici. Din această epocă datează de altfel și biblioteca de manuscrise din Etșmiadzin, unde mai tirziu au fost adunate și manuscrisele adăpostite în alte mănăstiri. În ciuda nesfîrșitelor războaie care au pustiit Armenia de-a lungul zbuciumatei sale istorii, peste 13.000 de

manuscrise au putut fi salvate ca prin minune, după ce fuseseră risipite în cele patru colțuri ale lumii.

Da, Armenia avea manuscrise, cărți, dar au trebuit să treacă 16 secole pînă cînd literele alfabetului armean să poată fi citite de popor.

În 1920, 90 la sută din armeni erau analfabeți. În anul acela au început abia să învețe armenii, cu mic, cu mare, muncitorii și țărani. S-au deschis larg porțile bibliotecilor, școlilor, facultăților. Armenia dispune astăzi de peste 1.200 de școli primare și secundare, de 12 școli superioare în care studiază aproape un sfert din populația țării.

Cîte veacuri la rînd n-au visat savanții noștri o Academie! Ceea ce părea un vis irealizabil, a fost însă realizat de guvernul sovietic, într-unul din momentele cele mai grele pentru țara noastră. Academia de științe organizată în plin război, în 1943, a devenit centrul științific al Armeniei.

Reînviată, literatura Armeniei prosperă, pe puternica bază a glorioaselor tradiții multiseculare. Romanele, povestirile, versurile scriitorilor armeni sînt cunoscute dincolo de hotarele țării. Poeziile se transformă în cîntece care vorbesc popoarelor lumii despre minunata epocă pe care-o trăim. Să ascultăm unul din ele.

Cîntecul cîntecelor

Care armean n-a ascultat, n-a cîntat cîntecul berzei? E cîntecul trist, plin de nostalgie, al exilatului, e cîntecul destinului de veacuri al poporului nostru. A fost așa de mult cîntat, încît aproape că a devenit imnul vechii Armenii, un imn al tristeții.

Din pricina războaielor fără de sfîrșit, armenii au trebuit să-și părăsească țara, să rătăcească printre străini. Tradițiile străvechii noastre arte s-au păstrat însă. Țara se pregătește să sărbătorească cel de-al doilea mileniu de existență a teatrului armean. În urmă cu 2.000 de ani, pe coastele Araratului, la Artasat, teatrul armean atinsese apogeul. Se jucau piese grecești, romane și armenie. Acum 39 de ani însă, țara nu dispunea de nici un teatru stabil, ci doar de trupe ambulante. Artiștii, compozitorii, regizorii, pictorii, scriitorii care emigraseră, îmbogățeau cu experiența lor milenară arta altor popoare, neîncetînd însă să viseze la vremea cînd vor putea din nou crea pentru țara, pentru poporul lor.

În Armenia, teatrele au reapărut abia în 1920. În prezent sînt șaisprezece. Unul din cei mai mari trage-dieni ai epocii noastre, Vagram Papazian, care l-a în-carnat pe Othello pe scenele multor țări ale lumii, joacă la teatrul Sundukian. Solista Goar Gasparian, a cărei fermecătoare voce i-a cucerit pe melomanii din Cairo, Tokio, Praga și Viena a fost denumită de popor „privighetoarea Armeniei”.

Ne mîndrim că sîntem contemporanii celui mai mare pictor armean Martiros Sarian, în ale cărui pinze, culorile vechilor miniaturilor armenie se îmbină armonios cu strălucirea soarelui Armeniei renăscute.

Celebrul compozitor Aram Hacıaturian, Arno Babagianian, ca și o întreagă pleiadă de tineri compozitori au crescut inspirîndu-se din bogăția muzicii fol-clorice.

Am ascultat și cel de-al șaselea cîntec al Armeniei, Să fie oare acesta ultimul? Nu, căci fiecare zi dă naștere altor și altor cîntece. Se înalță case de piatră, se sapă canale, se plantează vie, se construiesc uzine, se scriu cărți, se compun cîntece. Iată unul din ele.

Cîntecul septenalului

Dacă facem abstracție de perioada războiului civil și de cel de al doilea război mondial, poporul nostru își construiește viața cea nouă de numai 30 de ani. Dar ceea ce a realizat în acest răstimp întrece tot ce a creat în cele treizeci de secole ale istoriei sale. Pentru ce? Pentru că acești treizeci de ani nu sînt ani oarecare, ci anii a șase cincinale, din care fiecare valorează cit zeci și sute de ani obișnuiți. Drumul parcurs de Armenia sovietică este drumul de la primele canale de irigație la mașinile de calculat electronice, de la prima fabrică de egrenat bumbacul la fabricarea instrumentelor de înaltă precizie, apreciate nu numai în Uniunea Sovietică, ci și în nenumărate țări străine.

Dar, în virtutea legilor vieții noastre, cu cit țara face pași mai mari înainte, cu atît ritmul acestor pași se accelerează. Iar acum, poporul a hotărît să realizeze, în cursul septenalului, tot atît cit a realizat în ultimii treizeci de ani.

Satul meu natal, de pildă, care timp de veacuri n-a cunoscut decît strugurii și vinul, va deveni unul din centrele producătoare de cristal, iar regiunea Stepavan, veche producătoare de brînzetură, se va specializa în producția redresorilor cu seleniu.

Un mare combinat chimic și minier va se înalță în curînd în mica stațiune climaterică de la Akhta. În numai șapte ani, Akhta va deveni un oraș cu 40.000 de locuitori.

Orașul Lussavan nu figurează de prea multă vreme pe hartă. În urmă cu 10 ani cînd am înfipt aici, împreună cu prietenul meu inginerul hidrotehnician Așot Ekimian, țăruii primului cort pe șantierul centralei de la Gumuş, nici nu bănuiam că vom intra în istorie ca fondatori ai unui nou oraș. Lussavan este astăzi un oraș modern, cu 10.000 de locuitori. Iar atunci cînd uriașele uzine de utilaj și mașini de alezat vor începe să lucreze, el va deveni unul din principalele centre industriale ale Armeniei.

Cu cit viața devine mai ușoară, mai frumoasă pe pămîntul anticei Armenii, cu atît mai sus se înalță cîntecele poporului.

Fie ca toate popoarele lumii să le audă, pentru ca la rîndul lor să ni le cînte pe ale lor. Căci nimic nu-i mai frumos ca frăția între popoare și cîntecele pe care acestea le înalță vieții pașnice.

Ghevorg Emin

DOAR DEPIATRA

„Floarea de piatră” nu putea răsări decât în Urali. Nici un alt loc din lume nu i-ar fi fost un leagăn mai potrivit decât Uralii cu fabuloasa lor feerie minerală, cu sinteza lor unică de gingășie și severitate, de legendă și forță, de frumusețe și glorie. Dincolo de porțile orașului Sverdlovsk se leagănă păduri de mesteceni, păduri albe. Te afunzi în ele ca în vis. Odată cu frunza îngălbenită se cerne pe umeri meditația pădurilor. Lumina lor romantică se distilează în jur, în aerul cu penumbra nordice, te învăluie ca un cîntec sau ca o adiere care nu știi din ce parte vine. Parcă aștepti în fiecare clipă să auzi o romântă de Ceaikovski sunind vrăjită pe strunele coloanelor subțiri de argint.

Păduri de mesteceni, pădurile albe, Surorile stepei din sufletul rus...

Am ascultat foșnetul dulce și visător al acestor păduri, și numai după un ceas stăteam tulburat lângă meșterul Oberiuhin, uitându-mă cum trandafirul adormit în buca de rubin pe care o șlefua tresărea sub degetele lui, căpătînd viață. Aici, unde iarna stăruie mult și florile cimpului trăiesc puțin, mește-

Mărul siberian

Transsiberianul coboară din Urali și se pierde singuratec în spațiile vaste din răsărit. Un obelisc împintat în pământ anunță ca un semn de exclamare hotărul dintre două continente. Pe o parte: Europa; pe alta: Asia.

Lângă o margine de pădure am făcut cunoștință cu vechiul măr siberian. Înfrățirea lui amintește imediat mărul sălbatic. Aceași scoarță aspră, ramurile despletite în dezordine și mai țepene, ca și când ar fi înghețate. Avea și câteva fructe. Culoare, formă, obișnuite; dar în mărime nu depășeau o vișină. De altfel stăteau prinse în ciorchine. Imaginea mărului comuna pațetic lupta dură, înfruntarea teribilă, îndrăzneală, cu frigul siberian.

...Luna iulie, aici e aproape tot așa de caldă ca și la Moscova. În schimb, iarna, mercurul se ghemuie în termometru uneori pînă la minus 40 de grade. Primele zăpezi cad timpuriu, la începutul lui octombrie. Cerul devine atunci reflexiv, norii foșnesc parcă uscați în aer și vîntul sună melancolic printre crengile pădurilor. Obișnuit, odată cu octombrie călătoriile între sate încep să se facă cu săniile. Pe măsură ce trec zilele, cad zăpezi grele. Rîurile se culcă între maluri și somnul lor de gheață va dura șase luni. Zăpezile se topesc deabia la sfîrșitul lui aprilie. Atunci primăvara vine brusc ca un stol de cocori sosiți pe neașteptate, peste noapte. Peisajul se transformă într-un pastel exploziv. Tot așa de precipitat sosește și vara. Timpul călduros e însă relativ scurt. Apoi începe iar frigul. Am auzit de altfel prin aceste părți o frază hazlie care sună cam așa: „La noi, numai 11 luni din an e iarnă și pe urmă... e tot vară!”

Vechiul măr siberian cu ramurile încordate parcă de efort, crispate în aer, mărturisea selea lui de viață, pălîmășă, încăpățînată, care l-a ajutat să parcurgă atîtea ierni cu geruri de 40 de grade. Povestea lui e un act de curaj al naturii. Frigul n-a putut să-i distrugă ființa; dar i-a sărăcit rodul. Fructele mărunte, de mărimea unor vișine, care afirmă pe crengile lui comunicau o biruință, dar și o înfrîngere. Ele au fost multă vreme însă, singurele care s-au copt dincolo de Urali...

Știam toate acestea cînd am ajuns la colhozul din satul Pa'ruși și discutăm cu Konstantin Nikiforovici Zalatih, președintele acestui colhoz. Și de aceea, mai mult decât orice, m-a mirat o afirmație care în altă parte mi s-ar fi părut comună, obișnuită. M-a mirat mai mult decât faptul că în sat existau 16 televizoare și colhozul avea 8 camioane. Iată afirmația care m-a surprins: „Anul trecut colhozul nostru a cîștigat 50.000 de ruble din more...” Față de milioanele trecute la sfîrșit de an în bilanț, suma era destul de modestă. Undeva în sud, aș fi trecut-o la rubrica „diverse”. Dar acolo... Mi-am adus a-

rii în piatră creează minuni florale care să trăiască veșnic. Din rubinul de Ural au fost șlefuite și stelele care ard la Moscova, deasupra Kremlinului.

Dar cine vrea să înțeleagă Uralul trebuie să cunoască neapărat superbul palat industrial al cărui nume are ceva din rezonanța unei proclamații: „Uralmaș”. Uralmașzavod este pe drept cuvînt „o uzină a uzinelor”, un monument grandios al tehnicii sovietice. Între zidurile lui sobre sint concentrație mai multe întreprinderi și numai drumurile de la una la alta totalizează vreo 10 kilometri. În cuptoarele Uralmașului se nasc uzine întregi pentru Donbass și Leningrad, Arhanghelsk și Baku, pentru nenumărate orașe ale țării sovietice. Arta vestiților meșteri din Urali a căpătîat aici dimensiuni solemne. Mi-a trebuit aproape o zi întreagă de mers continuu să vizitez Uralmașul, acest uriaș a cărui respirație industrială se aude de la Baltica la Pacific. Cînd am ieșit în curte, am văzut pe un postament de granit un tanc. Ultimul tanc produs în ultima zi a războiului. Cuvintele săpate pe blocul de granit definesc poame mai bine decât orice alt element oamnei acestui ținut: „Cei din Urali și-au ținut cuvîntul!”.

mintea de vechiul măr siberian și m-am uitat atent la Konstantin Nikiforovici să vadă dacă nu cumva glumea. Konstantin Nikiforovici intruna în ființa lui tranzițiile Uralului. Avea trăsături aspre, ca piatra neîncălzită încă de mina meșterilor din Urali, și ochii umizi, visători, pe care nu puteam să nu-i asociez cu pădurile albe de mesteceni. Omul din fața mea vorbea cu toată seriozitatea. Am cerut atunci explicații. Președintele s-a sculat de pe scaun îmbrăcîndu-și vestonul de postav gros și negru. „Venii... în zece minute sîntem acolo”.

Am ieșit din sat. Am trecut peste un rîuleț cu apă calmă. O poiană. O pădurice de pini cu trunchiuri galbene, de ceară. O livadă de mesteceni. Și aveam în fața mea, materială, palpabilă, explicația: o livadă! Dar o livadă ciudată, neobișnuită. În prima clipă am avut impresia că o furtună teribilă a răsturnat toți pomii. După cîțiva pași am înțeles. Merii se tirau pe pămînt. N-aveau aproape deloc tulpină. Doar de vreun lat de palmă. Apoi își despletiau crengile și le tirau pe țărîna ca rugii de mure oloage. Parcă îngenunchaseră și îmbrățișau pămîntul temîndu-se să rupă contactul cu el. În ziua aceea era cald și lumina ardea în coaja tină. Neobișnuit cu asemenea vreme în septembrie, un măr înflorise din nou. Coroanele desfăcute direct pe pămînt mărturiseau un gest de apărare. Așa merii pot înfrunta mai ușor înghețurile iernii. Konstantin Nikiforovici mi-a lămurit totul... Primele zăpezi care cad îi acoperă în întregime cu o subă groasă. Nici o creangă nu mai scoate atunci degetul afară. Și în timp ce viscolul curge în cataracte sonore și gerul e tăios ca o lamă de brici, pomii stau la adăpost, cu seva adormită în ei, așteptînd să vină primăvara. Cînd se topește omătul și sosesc primele zile calde înfloresc oarecum pe nerăsuflăte... Specialiștii din regiune au creat soiuri de meri tîrîtori care să aibă și o forță de rezistență mai mare la geruri și un ciclu de înflorire mai scurt. Înfloresc foarte repede și fructele se coc înainte de septembrie. Iar producția lor e aproape tot așa de bogată ca și în livezile răsăfătate de soare din sud.

Am plecat din livada colhozului de la Patruși cu un puternic sentiment de admirație. Admirație pentru acul de curaj al naturii, împlinit în fiecare măr acolo. Dar mai ales admirație pentru îndrăzneala și biruința omului sovietic.

Trenurile Kazahstanului

În limba kazahă „Ural” înseamnă „întorcere”. Pînă aici se spune că-și purtau odinioară păstorii nomazi din Kazahstan corturile de pișlă în urma turmelor pe care le păzeau, turmele băilor...

Note dintr-o călătorie în orientul sovietic

...Dimineața, cînd umbrele se prăfuiu de nisipuri, am ajuns la spațiul albastru al Marii Aral. De acolo am mers două zile și două nopți pînă la Alma Ata, orașul de la poalele munților Ala-Tau, străbătînd în cadența monotonă a trenului întreaga stepă kazahă. Un timp am avut impresia că decorul se multiplica mereu. Umbra vagoanelor alerga singură, ceasuri de-a rîndul peste pămînturi arse de stăre, cu vegetație trudită, avînd expres a unui document îngălbenit de vremuri. N. — un copac pe toată întinderea. Doar tufele sîrmoase de saxaul tresăreau cînd pluteau în aer vînturi fierbinți. Atunci am văzut de altfel pentru prima oară un saxaul, singurul arbust pe care nisipurile și mileniiile nu l-au putut șterge din memoria stepei. Kazahii cu bărbuți neagra, cu privirile pierdute în zare, treceau uneori în apropierea trenului, călări pe cămile, nepăsători în fața distanțelor. Trecerea lor aducea din urmă, din istorie, imaginea păstorilor nomazi pe care bairii îi însemnau cu fierul roșu în obraz cînd încercau să fugă din stăpînirea lor. Acele veacuri s-au irosit în stepă, fără să lase în amintirea ei altceva decât p'oile uscate de nisip, setea milenară a țărîinii și împietrirea lemnului de saxaul. Aceasta a fost prima mărturie pe care mi-a comunicat-o stepa kazahă. Mărturia trecutului ei... Apoi, dintr-o dată, s-a răsturnat lîna priveliștii. Ca o explozie auriferă a apărut în fața noastră un lan imens de grâu. Kazahii au o zicală: „O sută de kilometri nu înseamnă distanță și o sută de hectare nu înseamnă pămînt”. Lanul pe care-l vedeam ocupa în întregime orizonturile și suprafața lui însuma multe mii de hectare. Stepă ne înfrățea noua ei istorie. Din gările vechilor orașe Turkestan, Djambul, Ciment, nume încărcate de poezie și legendă, am văzut profilindu-se peste zidurile bătrîne siluetele noilor construcții industriale. Priveliștea lor tonică e opera puterii sovietice ca și recoltele vastelor pămînturi desțelenite, ca și cultura nouă kazahă înflorită aici unde înainte numărul analfabeților aproape echivala cu numărul total al locuitorilor.

Într-un amurg, înaintam prin spațiile unor pămînturi unde peisajul era decolorat și inert cum îl întilnisem la

început. Erau întinderi cu vegetație rară de colihie și pelin și cu aceleași tufe speriate de saxaul. Dar din marginea orizontului venea o coloană de tractoare. Ruinau tăcerile și vîntul le purta ecoul în toate părțile. Nu le observam detaliile, pentru că erau destul de departe, dar îmi închipuiam cum se desfășeau în urma lor brazde de pămînt greu, care nu învățase pînă atunci să rodească. Tractoriștii care comandau mașinile, veniți acolo din cine știe ce colț al patriei sovietice, îi chemau la viață. Multiplicaiți scena aceasta pe scara a 20 de milioane de hectare și atunci veți înțelege mai bine conținutul impresionant al acestor cuvinte: „Acțiunea de desțelenire din Kazahstan”. Închipuiți-vă un tren cu un milion șase sute de mii de vagoane pline cu grâu și veți avea imaginea recoltei cucerite într-un singur an, de pe aceste întinderi care au intrat în ciclul fecundității.

De altfel trenurile Kazahstanului ar putea constitui foarte bine o temă de poem. Am mers două zile și două nopți de la Marea Aral pînă la orașul aflat sub veghea albă a munților Ala-Tau. Uneori, în ceasuri de noapte, ne opream așteptînd un alt tren. Un șuierat aspru înflora noaptea și pe lângă noi vagoanele veneau din stepă și se pierdeau în stepă. Erau trenuri încărcate cu mașini și materiale de construcție care veneau în Kazahstan sau care plecau încărcate cu grâu. Erau trenuri care duceau cărbune din bazinul Karaganda sau aduceau cărți pentru aulurile răspîndite în fosta „stepă flămîndă” și instrumente tehnice perfecționate pentru observatorul astronomic construit pe Ala-Tau, în apropierea zăpezilor veșnice.

Da. Trenurile Kazahstanului ar putea constitui foarte bine o temă de poem viguros. Ascultîndu-le cum trec prin stepă și prin istorie, auzi, ca și sub freamătul pădurilor siberiene, aceeași cadență de pas sigur, eliberat în Octombrie și îndreptat spre fericire.

Forța acestui pas liber va fi veșnică... Ca frumusețea pietrelor din Urali și ca zăpezile de pe cele mai înalte culmi ale munților Ala-Tau...

Octavian Paler

Pe șantierele Uralilor...

MOARTEA TERMICĂ A UNIVERSULUI?... A UNIVERSULUI?...

O teorie profund antiștiințifică

În ultima vreme, unii filozofi și naturaliști de orientare idealistă încearcă să reinvie teoria profund greșită a morții termice a Universului. În lucrările acestora întâlnim adesea concluzii alarmante și voit senzaționale de felul următor. Sfirșitul Universului în timp și spațiu este inevitabil! Catastrofa cosmică va fi o urmare a faptului că temperatura diverselor surse de energie se nivelează în mod continuu; Universul se răcește treptat și peste miliarde de ani, ciclul vieții pe planeta noastră va fi încheiat. La baza pronosticului de mai sus se află falsă interpretare a legii a doua a termodinamicii.

Numeroși savanți sovietici, fizicieni, astronomi și filozofi au intervenit în discuție, combătând această teorie profund eronată, bazându-se atât pe propriile lor descoperiri cât și pe concluziile dialecticii materialiste, cu adevărat științifice, care izvorăsc din conținutul obiectiv al celor mai noi realizări obținute de științele naturii.

Pentru a înțelege unele elemente ale dezbaterii, este necesar să ne familiarizăm cu conținutul legilor atât de celebre ale termodinamicii.

Să amestecăm culorile...

Energia nu se distruge, dar nici nu se creează, ci se transformă dintr-o formă în alta. Așa se enunță prima lege a termodinamicii, din care rezultă că nu se poate imagina o mașină care să creeze energie din nimic. Perpetuum mobile este imposibil! Legea ne spune așadar că putem transforma o energie de un fel într-o altă formă de energie (de pildă lucrul mecanic în căldură), dar că pu-

tem opera la fel de bine și transformarea inversă (transformarea energiei termice în lucru mecanic).

Iată un exemplu ce ne va ajuta să înțelegem mai clar acest fenomen. Încălzirea unui corp nu înseamnă, la urma urmelor, decât mărirea vitezei moleculelor acestuia. Să amestecăm un litru de apă încălzită la 85 de grade cu un litru de apă care are temperatura de numai 15 grade. De o parte vom avea moleculele „încălzite”, adică animate de viteze ce vor depăși în medie pe cea a gîntelului de armă, iar în apa rece, moleculele mult mai lente. Moleculele „calde” și „rece” se vor „amesteca” între ele și temperatura lichidului se va nivela la media lor: 50 de grade. Nu s-ar putea întâmpla însă ca apa mai rece să cedeze căldura ei apei mai calde? Adică un litru de apă să ajungă la 100 de grade și să fiarbă și celălalt să înghețe la zero grade? Eventualitatea este foarte puțin probabilă.

Fizicienii afirmă că această tendință a naturii de a nivela diferențele de temperatură duce la degradarea energiei. Din ce motive?

Pentru a acționa o mașină avem nevoie de două surse, una cu temperatura înaltă și una cu temperatura scăzută; un izvor „cald”, cu moleculele animate de viteze mari și unul „rece” cu moleculele mai lente. Așa dar, o anumită „ordine”. În sîngă viteze mici, în dreapta cele mari, sau invers. Dar dacă pină la urmă tendința naturală va conduce la nivelarea diferențelor de temperatură, la „amestecarea” moleculelor, avînd ca rezultat aceeași viteză medie pentru toate moleculele Universului? În acest caz, temperaturile tuturor surselor se vor

uniformiza. Nu vor mai exista surse calde și reci. Neexistînd diferențe de temperatură, energia termică nu se poate transforma în energie mecanică sau în alte forme de energie și nu poate da naștere acțiunii utile.

Știința dezmente...

Pornind de la această particularitate a energiei termice, putem ajunge în urma unei analize superficiale la concluzia falsă că în Univers toate formele de energie se vor transforma în energie termică, uniform repartizată în spațiu. Ele își vor pierde astfel caracterul activ. Lumea va pieri înnechin-du-se în propria ei căldură, care nu va fi în stare să acționeze.

La un studiu mai aprofundat constatăm că teoria morții termice a Universului este rodul unei tălmăciri denaturate a celei de a doua legi a termodinamicii.

Caracterul falimentar al teoriei morții termice constă în primul rînd în faptul că ea desparte materia de mișcare, că privește formele mișcării calitativ multiple, nu ca o condițiune de bază a existenței materiei, ca automișcarea materiei, ci ca ceva impus din afară. Materialismul dialectic însă, în baza numeroaselor și incontestabilelor date furnizate de știință și practică, a fundamentat teza inseparabilității materiei de mișcare. Mișcarea este tot atât de veșnică ca și materia, nici una nici alta neputînd fi distruse.

O altă greșală fundamentală a reprezentanților științei idealiste constă în faptul că ei încearcă să extindă a doua lege a termodinamicii, valabilă la un sistem limitat de corpuri cerești, la Universul infinit.

Pe de altă parte s-a dovedit

Intr-un laborator al Institutului de virusologie

că uneori, deși extrem de rar, se poate întîmpla ca însăși natura să efectueze procese reversibile. Iată un exemplu. Se știe că moleculele sînt într-o veșnică mișcare și că aceste mișcări se efectuează în toate direcțiile, după legi statistice. Nu s-ar putea ca la un moment dat, toate moleculele unei cărămizi, în mișcare lor întîmplătoare, să se deplaseze deodată de jos în sus, astfel ca această cărămidă să salte singură, pină în mina zidarului de pe schelă?

Marele fizician J. Perrin a arătat că un asemenea fenomen nu este exclus, doar că probabilitatea sa este extrem de mică și se poate produce odată la zece la puterea zece miliarde de ani. Această cifră se scrie cu zece miliarde de zero-uri. Ca s-o putem transcrie am avea nevoie de 20.000 de volume de cite 400 de pagini fiecare.

Aceasta se va întîmpla deci odată la mii de miliarde de ani. Dar și acest interval de timp, uriaș la scara noastră, nu reprezintă decît o singură „clipă” în veșnicia Universului. Va fi îndeajuns ca în Universul nesfirșit să se producă citeva fenomene de acest fel, fenomene ce se vor opune nivelării termice pentru ca viața continuă a Universului să fie asigurată.

Tinde într-adevăr natura de

„ordine” la „dezordine”? Există un cuvînt magic care dezmente categoric această afirmație: viața! Legile fizicii și ale chimiei își păstrează întreaga lor valabilitate în organismele vii. Cu toate acestea, dacă urmărim evoluția vieții pe Pămînt în ultimele milioane de ani, ne dăm seama că ea s-a desfășurat pe o linie ascendentă, care merge de la simplu la complex, spre organizarea superioară tot mai perfectă a materiei.

Daș aceasta nu este încă totul. După cum rezultă din lucrările unor celebri savanți sovietici, ca de pildă astronomii Fesenkov și Ambarțumian, și în prezent „în fața ochilor noștri” (ceea ce înseamnă în ultimele milioane de ani!) din mediul material difuz al Cosmosului iau naștere stele noi. De curînd, eminentul astronom Viktor Ambarțumian a declarat că a descoperit galaxii în care procesele fizice se desfășoară cu mult mai intens decît în toate sistemele cunoscute pină în prezent.

Astfel, teoria „morții termice” privită ca o consecință a legilor termodinamicii, nu este decît rodul falsei interpretări a acestora.

Ing. Ion Suceveanu

Din lumea științei și tehnicii

Din lumea științei și tehnicii

Din lumea științei și tehnicii

Urmărind evoluția Lunnik-ului

Scepticismul — o profesie? Dacă e să ne referim la anumite cercuri din Occident, răspunsul trebuie să fie afirmativ. Mai ales atunci cînd e vorba de atitudinea acestor cercuri față de Uniunea Sovietică.

Constatarea ne-a fost întărită de un articol publicat recent în „Literaturnaia gazeta” sub semnătura prof. A. C. B. Lowell, directorul Observatorului Jodrell Bank din Anglia.

Savantul britanic relatează, printre altele, reacția unor occidentali cu prilejul lansării primului „Lunnik”. Persoanele în chestiune contestau victoria științei sovietice, sub cuvînt că Observatorul de la Jodrell Bank nu reușise să urmărească evoluția „Lunnik”-ului. „Pentru noi, scrie prof. Lowell, faptul nu era surprinzător. Într-o asemenea împrejurare, succesul este condiționat de legătura permanentă cu țara care a lansat racheta”. Pe atunci, legătura nu exista încă.

Situația s-a schimbat cu prilejul lansării celui de al doilea și celui de al treilea „Lunnik”. „La citeva ore de la lansarea lor, notează în continuare autorul articolului, de la Moscova au fost transmise coordonate exacte ale rachetelor, calculate special pentru Observatorul britanic. În ambele cazuri, oamenii de știință englezi au putut descoperi racheta în punctele indicate. În timpul apropierii celui de al doilea „Lunnik” de suprafața astrului, ei au determinat schimbarea de frecvență a semnalelor-radio, provenite de pe urma „efectului Doppler” pe măsură ce racheta își accelera viteza sub acțiunea atracției lunare. Nu-i greu să vă imaginați emoția ce ne-a cuprins pe toți — scrie în continuare savantul britanic — în clipa cînd transmisia s-a întrerupt (asta însemna că racheta a atins suprafața Lunei). Clădirea Observatorului nostru a fost asaltată de

corespondenții ziarelor și radio-ului din toate țările lumii”.

Dar nici chiar un astfel de eveniment epocal ca aselenizarea rachetei sovietice nu i-a dezarmat pe sceptici... „Dar dacă aparatele de emisie au fost oprite cu ajutorul unui mecanism de ceas, exact în clipa pre-

văzută pentru eventuala aselenizare?” — se întrebau ei îngrijorați peste măsură de soarta adevărului științific.

De data aceasta, Observatorul de la Jodrell Bank era în măsură să ofere un răspuns categoric: „Datele pe care le-am obținut privitoare la accelerarea vitezei „Lunnik-ului cu puțin timp înainte de atingerea Lunei au spulberat toate îndoielele și scepticii s-au văzut nevoiți să recunoască adevărul”.

Putem încheia cu concluzia profesorului Lowell: „A fost un minunat exemplu de colaborare, a cărei importanță trece dincolo de hotarele științei pure”.

Primul voluntar

Visători din toate țările... Sub acest titlu, Victor Birădeanu comenta în numărul trecut al ziarului nostru un proiect cu totul uimitor prin dimensiunile și consecințele sale. Proiectul aparține inginerului sovietic P. Borisov și prevede construirea unui stăvilor de-a curmezișul strîmtoării Behring. Idee îndrăzneață născută în țara unde se înfăptuiesc, metodic și perseverent, toate visurile oamenilor.

Realizarea proiectului ar izgoni ghețurile veșnice din nordul continentelor Europei, Africii și Americii, înducînd clima unor vaste regiuni ale globului, cu toate consecințele care decurg din această transformare.

Cu acest prilej, „Literaturnaia gazeta” a lansat o chemare, la fel de impresionantă ca și proiectul inusuși, tuturor oamenilor de pe cele cinci continente: contribuți la definitivarea proiectului și la realizarea lui. Apelul n-a rămas fără ecou. William Egan, guvernatorul statului Alaska, a cerut guvernului american să studieze împreună cu Uniunea Sovietică posibilitățile realizării proiectului amintit.

La 31 octombrie, s-a primit cererea primului voluntar dornic să lucreze la ridicarea barajului din strîmtoarea Behring. Scrisoarea poartă ștampila poștei din Omsk și este semnată de A. Ivanușkin. Cine este acest tamarar concetățean al inginerului Borisov? S-a născut în anul 1935. Lucrează la trustul de construcții al orașului Omsk, și totodată urmează cursurile școlii de maștri și ale universității populare. În susținerea cererii, Ivanușkin notează la sfîrșit: „Pot îndeplini la fel de bine meseria de tăietor de pădure, pot fi strungar, pietrar, montor, motorist, sondor. În procesul muncii îmi voi însuși și alte profesii”.

Scrisoarea și fotografia primului voluntar au apărut însoțite de un articol cu titlul: „Ești gata să trăiești în comunism?”. Articolul reprezintă, în aceeași vreme, un răspuns și o explicație la gestul îndrăzneț și concludent al tînărului cetățean sovietic.

Cibernetica la ora actuală

În domeniul ciberneticii se vorbește astăzi despre sistemele de mașini cu „autoorganizare”, sau cu „autoînvățare”. Ce se înțelege prin „sistem de comandă cu autoorganizare”? Răspunsul îl găsim într-unul din numerele revistei „Voprosi filozofii”.

Autorii articolului intitulat „Unele probleme ale teoriei sistemelor cu „autoorganizare”, E. D. Braines și A. V. Napalkov, definesc astfel mașinile „îmintite”: „Prin termenul „sisteme de comandă cu autoorganizare” se înțelege, de obicei, sistemele de comandă capabile să elaboreze singure programul funcționării lor. În acest caz, omul trebuie să dea mașinii cibernetice numai obiectul final al activității ei. Mașina trebuie să elaboreze singură programul optim și regimul cel mai rațional de funcționare, necesar pentru îndeplinirea misiunii pe care a primit-o”.

Un rol important în crearea mașinilor cu sisteme de autoorganizare, îl au relațiile dintre procesele ce se petrec în mediul exterior și cele care apar în sistemul de comandă. Autorii articolului introduc în discuția teoria leninistă a reflectării, precum și rezultatele cercărilor efectuate de școala pavlovistă, considerînd că ele trebuie să orienteze principial activitatea constructorilor de mașini cibernetice cu autoorganizare.

„Procesul elaborării unui program de lucru, scriu în continuare autorii articolului, se reduce la aflarea unui sistem de legi existent obiectiv în lumea exterioară, dar „necunoscut” sistemului de comandă și care duce la „obiectivul” pus în fața sistemului cibernetice...”

Constructorii mașinilor au de rezolvat probleme dificile, pentru că eficacitatea sistemelor de aparate cu autoorganizare este condiționat de următoarele calități pe care acestea trebuie să le posede: 1) să poată adevăzului legile existente în sistemul comandat; 2) să deosebească legile reale de fenomenele întîmplătoare din lumea exterioară; 3) să efectueze selecția legilor necesare pentru îndeplinirea obiectivelor puse în fața sistemului de comandă și de control și să le deosebească de toate celelalte legi; 4) să regrupeze legile descoperite, pentru ca sistemul să obțină rezultatele cerute; 5) să re creeze în sistemul de comandă și control sisteme de legi izomorfe („copii”, „reflectări”), pe care le-a descoperit.

După cum se vede, cerințele sînt mari... La înălțimea cuceririlor obținute de știința sovietică în diferite sectoare, inclusiv în sectorul ciberneticii.

Balada soldatului

„Omul este bun”, iată mesajul noului film al regizorului Grigori Ciuhrai, „Balada soldatului”. Într-o luptă inegală cu inamicul, agentul sovietic de legătură Alioşa Skvorţov, un flăcău de 19 ani, dis-truge două tancuri jasciste. După cum mărturiseşte singur după aceea, a săvârşit acest act vite-jes pentru a-şi salva viaţa, cuprins de spaimă în faţa monştrilor blindati care se apropiu de nemilos. Bătrînul lui general cunoaşte însă şi valoarea spaimii şi pe cea a eroismului. El răsplăteşte bravura lui Alioşa, acordându-i o scurtă permisie. Din cele şase zile, patru i le va răpi drumul pînă acasă şi înapoi pe front, iar cele două rămase, le va petrece împreună cu mama, în satul natal. Această scurtă călătorie a unui tânăr ostaş în spatele frontului, prilejuieşte romantica baladă despre bunătatea, omenescul, frumuseţea sufletească a omului sovietic. O seamă de întâmplări petrecute pe drum, îl împiedică pe Alioşa să ajungă la timp acasă. Fiecare din aceste întâmplări constituie un episod de sine stătător, înscrind un nou vers în impresionant-baladă.

Primul film al lui Grigori Ciuhrai, „Al 41-lea”, s-a bucurat de un mare succes internaţional. Spre cel de al doilea film Ciuhrai a păşit cu multă grijă, după o pauză de cîţiva ani. În acest răstimp se pare că regizorul s-a căutat pe sine, a încercat să-şi precizeze principiile creaţiei. Şi a realizat cel de al doilea film „Balada soldatului” care îl întrece în măiestrie pe cel dintîi. Primul impresionant prin strălucire, prin ineditul situaţiilor. Al doilea transmite căldură, discreţie, te cucereşte prin uimitoarea lui simplitate. Şi spre simplitate îndrăgii artiştii adevăraţi.

R. Iurenev

Mică anchetă cinematografică

Mai mulţi cititori ne-au scris că doresc să afle la ce lucrează în momentul de faţă actorii lor preferaţi. Le satisfacem dorinţa, dînd cuvîntul chiar actorilor.

Liubov Orlova

După o îndelungată absenţă, am început să lucrez din nou şi cu aceeaşi pasiune, în cinematografie. Noua mea eroină este comunistă Varvara Komarova din filmul „Suvenir din Rusia”.

Eroina mea este singura reprezentantă a ţării noastre în mijlocul unui grup de străini, oameni de diferite convingeri politice, care, în urma aterizării forţate a avionului lor pe pămîntul Siberiei, o întîlnesc pe Varvara. Femeia aceasta inteligentă şi inimoasă, se dovedeşte rînd pe rînd, o gazdă binevoitoare, un bun diplomat şi un excelent ghid. Varvara se achită cu succes de rolul pe care şi l-a asumat.

...Cum m-am achitat eu de acest rol — aceasta rămîne s-o hotărască spectatorii.

Dzidra Ritenbergs

Cum se poate simţi cineva cînd se împlineşte pe neaşteptate o dorinţă pe care o nutreşte de multă vreme? Vă puteţi închipui că aceasta înseamnă pentru el o adevărată fericire. Am jucat pînă acum în mai multe filme. Şi nu ştiu cum s-a întîmplat că mi-au fost întotdeauna distribu-

ite roluri în care, ca să spun aşa, răul precumpănea asupra binelui. Toate eroinele mele erau înzestrate cu firi complicate, contradictorii, care le împiedicau să-şi afle fericirea. Iar eu îmi doream de atîta vreme să încerc o adevărată femeie sovietică: inteligentă, care îndrăgeşte cu pasiune viaţa, într-un cuvînt, o

CARE ESTE NOUL D-VOASTRĂ ROL?

eroină „pozitivă”! Şi iată că, în sfîrşit, această dorinţă a mea s-a împlinit: la studioul din Riga, regizoarea Ada Neretnek a început să tourneze filmul „Fericirea ta”, în care interpretez rolul principal. Noua mea eroină se numeşte Velta şi lucrează la o bancă. Nu s-ar putea spune că Velta a avut parte de prea multe bucurii în viaţă: are aproape treizeci de ani şi continuă să fie singură, prea singură. Şi, cu toate acestea, Velta e fericită. Căci ea se consacră cu totul profesiei ei, e foarte exigentă cu sine şi cu ceilalţi, şi, lucrul cel mai important, e nădrăgostită de viaţă, cu toate greutăţile şi neacazurile ei. Va întîlni într-o zi şi dragostea. Va fi negreşit o dragoste adevărată, unică.

Aşa dar, în prezent sînt cu totul absorbită de destinul Veltei, după care voi începe să lucrez la un alt rol, foarte interesant şi acesta — rolul Lizistratei din piesa cu acelaşi nume de Aristofan.

Leila Abaşidze

La ce lucrez în prezent? Turnez în filmul regizorului K. Pipinaşvili „În calea ta — iubirea”, unde deţin rolul Mziei. Mă bucur că mi-a fost dat să lucrez din nou cu acest regizor, căruia îi datorez primul meu rol, de pe vremea cînd nu aveam decît vîrsta de zece ani.

După cum v-am spus, eroina mea se numeşte Mzia. Cînd fata termină şcoala medie, chiar mama ei, o convinge să plece la Tbilisi, unde speră s-o introducă prin protecţie, la institut. Şi întreprinzătoarea mamă apasă, cum s-ar spune, pe toate pedalele. În calea Mziei se iveşte acum şi iubirea — marea iubire la care visase, personificată de strălucitul aspirant Lado Cihetiani. Dar dezamăgirea vine curînd, odată cu convingerea Mziei că strălucirea exterioară a lui Lado, ascunde îngîmfarea şi egoismul unui om meschin.

Filmul „În calea ta — iubirea” va fi gata pînă la 31 decembrie. Am îndrăgit-o mult pe această nouă eroină, atît de mult încît nici nu mai pot s-o judec fără părtinire. Vreau să cred însă, că ea va deveni tot atît de dragă şi spectatorilor.

Mihail Kuzneţov

După ultimul tur de manivelă la filmul „În liniştea stepei” — povestea fetei agronom şi a directorului de S.M.T. — am şi trecut pe un nou platou de filmare, unde turnez în basmul „Păşaniile unui soldat rus”. Rolul acesta e cu totul neobişnuit pentru mine. Bătrînul soldat rus pe

care îl întruchiez are trăsături interesante. El continuă o tradiţie, tradiţia chipurilor de oameni din popor, simpli, drepti şi viteji, eroii basmelor populare ruse. Eroul meu întîlneşte în calea sa păsări şi fiare, înfruntă duhurile rele. Şi, aşa cum se întîmplă în toate basmele, în cele din urmă iese biruitor. O însemnată parte din film a fost turnată în cadrul naturii pitoreşti a Ialtei. N-aş putea spune încă nimic precis în legătură cu planurile mele de viitor. Mărturisesc însă că îmi doresc foarte mult rolul unui personaj contemporan. Mă atrage în aceeaşi măsură un rol interesant într-o comedie bună, care să însuflească interpretului cit şi publicului bună dispoziţie.

Lidia Smirnova

Biografia mea cinematografică cuprinde îndeosebi roluri de femei-eroină. De fiecare dată cînd mi s-a oferit un rol de caracter, am acceptat propunerea cu teamă, neştiind dacă voi fi la înălţimea personajului. Cu timpul însă, am început să înţeleg întreg farmecul acestor roluri interesante.

În clipa de faţă, lucrez cu plăcere la rolul Tasiei, din filmul „Viaţa lui Iaşa Toporkov”. Mă atrage complexa viaţă interioară a Tasiei. E o femeie simplă, lucrătoare la un restaurant. După moartea bărbatului, a rămas singură, nefericită. Şi iată că întîmplarea o face să-l întîlnească pe omul care fără voia lui s-a făcut vinovat de moartea bărbatului ei. Şi tocmai acest om trezeşte în inima ei o filită înainte de vreme un puternic sentiment de dragoste.

Liudmila Marcenko şi Oleg Strijenov, într-o scenă din viitorul film „Noaptea albă”

Reflector

În cadrul unui schimb de filme între U.R.S.S. şi S.U.A., la 10 noiembrie a avut loc în sala cinematografului „Metropolitan” din Washington premiera filmului sovietic „Zboară cocorii”. La premieră a fost de faţă şi o delegaţie de cineşti sovietici alcătuită din actorii N. Cerkasov, E. Bistriţkaia, S. Bondarciuk şi V. Merkuriev.

În aceeaşi zi, la cinematograful „Udarnik” din Moscova a fost vizionat filmul american „Marty”, în prezenţa unui grup de cineşti americani printre care actorii Garry Cooper şi Edvard Robinson.

În studiourile cinematografe „Maxim Gorki” din Moscova a început turnarea

filmului „Noapte albă”, care are la bază nuvela lui N. Dementiev „Drumul meu”. Este povestea unui tânăr inginer constructor, a preocupărilor, greşelilor şi străduinţelor lui, a viclii sale personale. Regizorul filmului este I. Annenski, iar rolul principal este interpretat de Iurî Solomin, actor al Teatrului Mic din Moscova.

Acţiunea noii piese a lui A. Sofronov „Bucătăreasa”, montată pe scena Teatrului Vahtangov din Moscova, se petrece într-un colhoz din regiunea Kubanului, lată de ce colectivul teatrului, şi îndeosebi, interpreţii piesei au aşteptat cu emoţie întîlnirea cu un mare grup de colhoznici din Kuban care urmau să asiste la spectacol. După ultimul act, actorii R. Simonov, N. Griţenko, Iulia Borisova, N. Plotnikov ş.a. au purtat îndelungi discuţii cu oaspeţii care au apreciat veridicitatea conflictului, redarea autentică a chipurilor eroilor şi au exprimat totodată observaţiile lor critice.

Talentatele dansatoare ale ansamblului „Beriozka”, care au dus în întreaga lume fama dansurilor populare ale U.R.S.S., sînt eroinele viito-

rolului film muzical „Primăvara fetelor”. Filmul se realizează în studioul „Maxim Gorki” din Moscova, sub conducerea artistică a regizorului Serghei Gherasimov şi va reda turneul cunoscutului ansamblu în regiunea Volgăi. E un prilej de a surprinde odată cu spectacolele „Beriozka”, imagini de pe şantierele marilor construcţii şi din viaţa satelor de pescari situate de-a lungul ţărmurilor marelui fluviu.

Printre noile producţii ale studiourilor „Mosfilm” se află şi filmul „În liniştea stepei”, o transpunere cinematografică după cunoscuta nuvelă a Galinei Nikolaeva „Povestea Nastiei Kovşova”. În rolurile principale apar actorii M. Kuzneţov, N. Guliaeva, E. Izotov, E. Kozîrieva.

În fiecare lună, pe ecranele sovietice rulează circa 10 filme străine. Aceste filme sînt dublate în limba rusă în secţiile speciale ale studiourilor „M. Gorki”, „Lenfilm” şi „Soiuzmultfilm”. Pentru a da posibilitate spectatorilor să cunoască mai multe realizări ale cineştilor de peste hotare, a început să fie amenajată o secţie de dublaj şi în cadrul studioului „Mosfilm”.

Serisoare din Moscova

Daruri pentru toată lumea

Moscova trăiește zile de sărbătoare. Vizita tov. Hrușciov în America, destinderea încordării internaționale care i-a urmat, ne-a bucurat pe toți. Performanțele „lunare” ale savanților noștri ne-au uimit în aceeași măsură ca și pe restul lumii. Toată lumea se află în excelență dispoziție. Și, pe deasupra, la toate acestea s-a adăugat un alt eveniment important; sesiunea Sovietului Suprem al U.R.S.S. Aceasta ar fi atmosfera generală. Ce spun însă oamenii, luați fiecare în parte?

Seara trecută, mi-am vizitat vecinii de apartament: — „Da' ce s-a întâmplat, de sînteți așa de veseli?” — i-am întrebat uimit, cercetindu-le pe rînd fețele strălucitoare de bucurie. „A dat peste voi vre-un noroc neașteptat?”

„Și încă ce noroc!” a izbucnit voios capul familiei — un om între două vârste, mereu bine dispus — agîtînd ziarul de-asupra capului. „Păi bine, n-ai aflat? Uite ce daruri ne-aduc sărbătorile! Mie, de pildă, mi-au dăruit ziua de lucru mai scurtă și deci, în perspectivă, și o săptămîină de lucru mai scurtă...”

„Asta o să aducă după sine mai multe mașini de spălat, mai multe frigiderere”, intervine și soția, Elena Ivanovna.

„Și mie — se amestecă mica Mașa, mezina familiei, străduindu-se să-și ia un aer cit mai serios — vacanța din noiembrie”.

„Iar nouă — adăugă fratele mai mare un nou palat de cultură. Și, în general...”

Dar tatăl puse capăt interminabilei liste:

„Oho, nu începeți să le înșirați chiar pe toate — le-o tăie el cu autoritate — c-or să ne apuce zorile!”

Să vorbim despre Lună

Ieri, mi-a căzut în mină numărul pe octombrie al revistei franceze „Science et vie”. Pe copertă, o manșetă cu caractere mari, groase: „Supliment special — Lunnik II!”

Asta înseamnă să ții pasul cu timpul sau, în orice caz, să încerci s-o faci. Nimeni nu poate nega că trăim într-o epocă plină de acțiune și inițiativă, de energie, că mergem mereu înainte, în ritmul pe care ni-l pretind savanții. Imaginați-vă însă următoarea situație: se merge împotriva timpului, apare un supliment special, ba se trage chiar și un număr întîrziat, și toate acestea din pricina lui Lunnik III!

Suplimentul acesta mi-a reamintit de un articol pe care l-am citit nu de mult în „Lettres françaises”. În articol e vorba de o editură din Paris, Juillard, grozav de grăbită să tipărească o carte de popularizare științifică semnată de monsieur Ducrocaq. „Victoria asupra spațiului”. Ediția era aproape gata, cînd autorului i-a parvenit știrea despre prima aselenizare. Ducrocaq, probabil un om foarte conștiincios, a făcut imposibilul pentru a introduce în lucrarea sa și această nouă victorie a științei sovietice. A oprit mașinile și a rescris, sau aproape și-a rescris cartea, și asta în decurs de numai o săptămîină. Presa pariziană a calificat aceasta drept un „act de curaj gazetăresc”. Ei bine, credeți că povestea s-a sfîrșit aici?

Abia reușise să recîștige nopțile pierdute cu rescrierea cărții că bietul autor a aflat vestea despre lansarea lui Lunnik III. Conștiinciosul M. Ducrocaq s-a văzut nevoit astfel să petreacă alte nopți albe în tipografie, pentru a face cărții completările cuvenite. Acesta a fost considerat drept cel de al doilea act de eroism al lui monsieur Ducrocaq. Iufine, cartea a apărut.

În prezent au fost date publicității fotografiile feței pînă acum invizibile a Lunii. Pe cînd cel de-al treilea act de eroism, monsieur Ducrocaq?

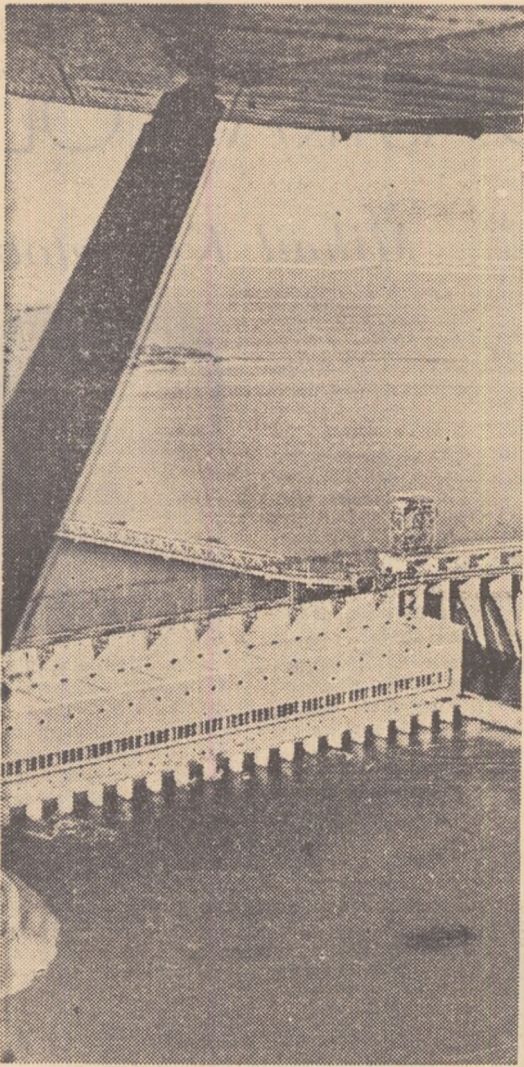
În slujba artei

În piața Sverdlov din Moscova, în care vara jocurile de apă își fac auzite susurul, iar primăvara plutesc miremele liliacului înflorit, se află o clădire gălbuie, în fața căreia se înalță statuia unui om cufundat în meditație. Clădirea aceasta nu-i prea arătoasă, în schimb e foarte cunoscută. Este „Malii”, cel mai vechi teatru de dramă al Moscovei, iar statuia îl reprezintă pe dramaturgul Alexandr Ostrovski. Numele său este strîns legat de istoria acestui teatru. Căci „Malii” a pus în scenă 47 piese de-ale lui Ostrovski, care continuă să se bucure și astăzi de prețuirea actorilor și a publicului.

Ce mîndru ar fi Ostrovski dacă ar putea revedea dragul lui „Malii” în toată plinătatea gloriei noii sale reputații de după revoluție! Între zidurile teatrului își dau întîlnire cea mai bătrînă cu cea mai tînără generație de actori sovietici.

Reprezentanții lui sînt veșnic în căutare de noi actori, autori și regizori, direcția improspătează în permanență repertoriul.

Varvara Ievleva

Hydrocentrala „V. I. Lenin” de pe Nipru. Vedere din avion.

CONTINENTUL

HRANA PENTRU ASTRONAUȚI

Cercetările întreprinse de stațiunea biologică a Universității din Leningrad au stabilit: „carnea vegetală” (alge inferioare, unicelulare) poate fi folosită cu succes pentru hrana astronautilor. În viitoarele călătorii interplanetare.

Cercetătorii stațiunii au obținut din aceste alge un praf verzui, foarte hrănitor, mult mai bogat în viața tîne ca citricele și mai bogat în albumine ca fasolea.

Profesorul Vladimir Cesnokov, conducătorul stațiunii a declarat, că pe lângă excelente calități nutritive, algele unicelulare mai au proprietatea de a degaja oxigen și de a absorbi emanațiile carbonice.

FAIMA DISCURILOR SOVIETICE

Uzina de discuri muzicale din Aprelevka, localitate situată în apropierea Moscovei, își exportă produsele în nenumărate țări, între care Statele Unite ale Americii, Franța, China, Canada, Iugoslavia, România, Bulgaria, Ungaria etc.

Pentru firmele americane, de pildă, uzina a livrat cantități masive din discurile înregistrate cu Simfonia V-a a lui Dmitri Șostakovič, interpretată de Orchestra Filarmonică din Leningrad, Concertul nr. 1 pentru vioară și orchestră de Prokofiev, etc., etc.

MANUSCRISE ÎN PAMIR

Un număr de 27 manuscrise rare ale unor opere literare, filozofice și didactice din secolul X au fost recent descoperite în Pamir de membrii unei expediții științifice sovietice.

Manuscrisele constituie un material extrem de prețios

pentru cunoașterea istoriei și gândirii sociale a popoarelor Pamirului.

CHITARA DIN... CHIBRITURI

Vasiți Gorețki din Soldat-skaia (Caucaz) se ocupă de construirea unor instrumente muzicale pușin obișnuite. Pentru aceasta el se folosește de... chibrituri.

Recent, acest original „fabricant” de instrumente muzicale a construit o chitară care, în afara gitului, este făcută numai și numai din chibrituri. De altfel, acesta nu este primul lui instrument muzical. El a mai construit o vioară și o mandolină care, deși din chibrituri, sînt tot atît de solide și rezonante ca și instrumentele obișnuite.

ȚARA VINULUI

Vestită în întreaga lume pentru excelențele vinuri pe care le produce, R.S.S. Gruzină va mări în cursul septemnalului suprafața plantată cu vii cu 53.000 hectare.

Pînă în 1965, Gruzia va recolta de pe cele 120.000 hectare plantate cu vii 500.000 tone de struguri, ceea ce va spori considerabil producția de vin a republicii.

DESENE PE STINCA

Arheologii sovietici au început evacuarea vechilor monumente situate în zona viitorului lac artificial al centralei hidroelectrice de la Bratsk.

Este vorba de desenele executate pe stîncile insulelor așa zise ale lui Petru, cu multe milenii în urmă, de vechii locuitori ai Siberiei orientale.

Bucățile de stîncă care cuprind această originală galerie de pictură, aparținînd vârstei de piatră, vor fi dislocate și expuse în muzeele din Leningrad și Irkutsk.

Țor să corespundeze

Zakirov Baian, R.S.S. Uzbekă, Tașkent, raionul Frunze, ul. Naberejnaia 5: cu o studentă.

Bondarenko Dmitri reg. Vologda, Cerepoveț, ul. Metallurgov 11-A, kv. 53: cu un filumenist.

Pandurskaia Nadejda, ținutul Krasnodar, Belorecensk, ul. L. Tolstovo 194, cu un tînăr muncitor.

Serova Natașa, reg. Moscova-Kunțevo, Raboci pos., ul. Moskovskaia 154/2 kv. 14: cu un pionier.

Lebedev Anatoli Fiodorovič, Kalinin, Glavpocitatmi do vostrebovania: cu un filatelist.

Beliakina Nina, R.S.S. Kazahă, Semipalatinsk, ul. Oktabrskaja 57: cu o studentă la medicină.

Malikova Zina, reg. Rostov, Șahti pos. Artiom, ul. Maxima Gorkovo 2, kv. 1: cu o elevă.

Pentru cine lucrează timpul...

(urmăre din pag. 1-a)

economiei sovietice s-ar datora unor factori ca „transferarea unui mare număr de muncitori din agricultură în industrie”, „întoșirea pentru investiții a unui procent neobișnuit de mare din produsul social”, „concentrarea investițiilor în ramurile producătoare de mijloace de producție și în deosebi în metalurgie și industria energetică”. Înșirarea și analizarea unor asemenea factori este destinată să ascundă adevărul elementar că influența și însăși existența lor presupune proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, presupune existența orînduirii socialiste, cu toate consecințele care îi asigură superioritatea asupra capitalismului. Se încearcă în același fel, să se sugereze că și în capitalism pot fi atinși indici înalți în domeniul investițiilor și în domeniul acumulărilor „dacă” ar exista voința și energia de a se face acest lucru...

Chiar în cuprinsul raportului publicat la sfîrșitul lui octombrie de comisia economică unită a Congresului american se manifestă însă, îndoiele asupra valabilității unor asemenea puncte de vedere. Astfel de îndoeli sînt exprimate, de pildă, de Howard Peterson, reprezentantul „Comitetului dezvoltării economice” (o organizație a mîrilor industriași) care se arată

Difuzarea „Veacului nou”

În acțiunea de colectare de abonamente la „Veac nou” s-au evidențiat în luna octombrie consiliile regionale A.R.L.U.S. și oficiile regionale P.T.T. din următoarele regiuni:

PLOEȘTI — unde numărul abonamentelor a sporit cu 120 la sută, față de luna septembrie a.c.

BACAU — (creștere de 100 la sută)

IAȘI — (creștere de 50 la sută)

TIMIȘOARA — (creștere de 50 la sută)

CONSTANȚA — (creștere de 30 la sută).

sceptic asupra posibilității principiale ca economia americană, așa cum este ea azi, să poată atinge ritmuri de creștere mai mari decît cele atinse pînă acum. Recunoscînd că ritmul anual de creștere a produsului social global al U.R.S.S. a depășit cu mult ritmul de creștere atîns în ultimii zece ani în Statele Unite, autorul își exprimă convingerea că pentru a se obține o creștere chiar de numai 1 sau 2 la sută a ritmurilor creșterii economice, ar trebui să se schimbe „însuși caracterul” economiei S.U.A.

Ca și în rapoartele anterioare, și în raportul publicat în octombrie se accentuează însemnătatea nivelului productivității muncii pentru viitoarea desfășurare a întrecerii între cele două sisteme. În această privință, profesorul Bornstein subliniază că Uniunea Sovietică reușește să folosească complet resursele și capacitățile de producție de care dispune, să asigure un ritm înalt și constant al folosirii capitalului fix și al forțelor de muncă, neavînd de înregistrat acele întreruperi în producție care se repetă în economia americană ca rezultat al restrîngerii activității economice sau al conflictelor de muncă.

Într-adevăr, în anii de după război productivitatea muncii în industria sovietică a crescut regulat cu 6—8 la sută în timp ce în industria americană nu a

crescut decît cu 1—2 la sută.

De pe acum, în multe domenii, productivitatea muncii în industria sovietică depășește pe cea atînsă în S.U.A. Cîteva exemple cit se poate de interesante în această privință au fost citate de președintele comitetului tehnico-științific de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., Maksarlov, la recenta sesiune a Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice. El a arătat că pentru fabricarea locomotivei Diesel TE-3 de 2.000 cal-putere se cheltuiesc cu 20 la sută mai puține ore-om ca pentru modelele similare americane. Uzina de tractoare din Harkov cheltuiește cu 15 la sută mai puține ore-om pentru fabricarea tractorului DT-54 decît se cheltuiesc pentru mașinile americane similare. La combinatul metalurgic de la Magnitogorsk se cheltuiesc cu 20 la sută mai puține ore-om pentru producția unei tone de oțel decît în marile întreprinderi siderurgice americane.

Oricare ar fi, așa dar, indicii dezvoltării economice pe care i-am lua în considerație, concluzia este una și aceeași: planul septenal apropiat cu pași repezi Uniunea Sovietică de momentul cînd va atinge și depăși volumul absolut al producției americane și al producției pe cap de locuitor.

Al. Leon

U. R. S. S.

Născut în 1917...

In ziarul „Izvestia” din 6 noiembrie a.e. a apărut această scrisoare pe care o reproducem ca un document caracteristic pentru mentalitatea oamenilor sovietici.

M-am născut în furtunosul an 1917, anul care a devenit hotărul unor mari prelucrări în istoria omenirii.

Adesea, în copilărie, părinții și cunoscuții îmi spuneau: „Gheorghe, te-ai născut sub o stea norocoasă”. Abia mai târziu mi-am dat seama că vorbeau despre Revoluția din Octombrie și n-aș putea spune că steaua mea călăuzitoare n-a fost norocoasă. N-am știut ce-i asuprirea și exploatarea. Am putut să-mi aleg după bunul plac calea în viață, ca orice cetățean al țării noastre.

Și aveam de unde alege! Puteam să devin tehnician, inginer, pedagog sau om de știință. Boris, fratele mai mare, de pildă, a urmat școala de tehnicieni mineri. Al doilea frate, Evgheni, s-a făcut inginer. Eu am dorit să devin muncitor și mi-am îndeplinit visul. La început am lucrat ca mecanic la o mină din bazinul carbonifer Ceremhovsk, iar mai târziu, cu un grup de comsomoliști, am plecat în nordul ținutului Krasnoiarsk la extracția de aur.

Bunicii și părinții noștri au înlăptuit revoluția, au apărut Puterea Sovietică în lupta crâcnă împotriva gardiștilor albi și a intervenționiștilor, au pus primele cărămizi la edificiul noii societăți. Nouă, nepoților și fiilor, ne-a revenit sarcina de a ridica etajele următoare ale acestui edificiu. Dar și noi am trecut printr-o grea încercare: a trebuit să apărăm cu arma în mîini libertatea, onoarea și independența patriei noastre, cuceririle lui Octombrie.

În noiembrie 1941, când împlineam 24 de ani și se sărbătorea a 24-a aniversare a Marelui Octombrie, mă aflam la Moscova. Nu voi uita niciodată înfățișarea capitalei din acea lună. Aveam impresia că se aseamănă în multe privințe cu Moscova anului 1917: în oraș domnea neliniștea, se scurgeau necontenit unități militare, era întuneric, iar lozincile scrise pe panouri uriașe îndemneau la luptă împotriva dușmanului; în văzduh răsunau salvele tunurilor antiaeriene și uneori explozii de bombe. Dușmanul era aproape de capitală.

La 7 noiembrie, îndată după parada din Piața Roșie, diviziile noastre din Siberia au plecat pe front.

Divizia mea s-a oprit lângă Mojaisk. Acolo a început viața mea de front care s-a terminat abia la Viena...

Lăsasem în urmă tranșee, lupte, sute de kilometri de drumuri de front, toate

greutățile vieții de soldat. Acasă mă aștepta familia. Când am plecat pe front, baiatul meu, Leonid, nu avea decât doi ani, iar fetița, Allocika — câteva luni. Copiii mă știau numai din fotografie.

Mă aștepta de asemenea și munca pașnică. În timpul războiului îi dusesem tare mult dorul. De aceea, imediat după demobilizare am plecat în Donbass. Bazinul Doneț, distrus de dușmani, aștepta oamenii care să extragă cărbunii și metalul atât de necesare țării.

Lucrez în mină de paisprezece ani. Și fiecare zi îmi aduce noi satisfacții izvorite din conștiința că depun o muncă necesară tuturor, că cărbunele pe care-l extrag va fi trimis în uzine, va furniza oamenilor sovietici lumină și căldură, va contribui la topirea metalului, la fabricarea mașinilor.

Patruzeci și doi de ani de Putere Sovietică!

Pentru o orînduire socială nouă nu înseamnă mult, dar cite nu s-au înlăptuit în această scurtă perioadă istorică!

Și eu am patruzeci și doi de ani. De obicei, la această vîrstă omul își scrutază viața cîntărind parcă ce a înlăptuit și ce nu.

Sînt mîndru că aparțin majestății sale clasei muncitoare. Intotdeauna am căutat să muncesc productiv, să-mi aduc și eu aportul la mărețele succese dobîndite de patria noastră.

Mă bucur extrem de mult că în ultimii zece ani am izbutit să extrag peste normă aproximativ 60.000 tone de cărbune.

În fața noastră se deschid cele mai luminoase perspective. Vedem viitorul minunat al țării și al oamenilor sovietici în cifrele planului septenal, în măsurile înțelepte adoptate de Partidul Comunist și Guvernul Sovietic în vederea dezvoltării industriei și agriculturii, al ridicării bunei stări a poporului sovietic și al dezvoltării culturii și științei.

Avem convingerea fermă că toate aceste măsuri vor fi traduse în viață sub conducerea Partidului Comunist — conducătorul nostru înțelept și de nădejde — prin munca plină de abnegație a muncitorilor și colhoznicilor, inginerilor și oamenilor de știință, a întregului nostru popor glorios.

Gheorghe Litvinov
mecanic la mina nr. 10 bis din Doneț, trustul „Kuibșev-ugol”

Poșta redacției

ION N. JIVAN — Tulcea — Poezia dv. dezvoltă o idee interesantă. Mai sînt însă unele stîngăcii în versificație. Trebuie să lucrați mai mult și să citiți mult. Vă dorim succes.

IOAN HENȚIU — Deva — Ne-au bucurat aprecierile dv. cu privire la conținutul revistei. Publicația din R.S.S. Moldovenească de care vă interesați se numește „Tinerimea Moldovei” și apare la Chișinău. Adresa lui Mihail Șolohov este: stanița Veșenskaia, Kamenskaia oblasti — U.R.S.S. Lui Serghei Bondarciuk scrieți-i la: Kinostudia „Mosfilm”, Moscova — U.R.S.S. Paul Robeson locuiește în Anglia. Nu îl cunoaștem adresa.

ELEONORA MAIOR — com. Simpetrul German, reg. Timișoara — Scrisoarea dv. a fost expedită de mai multă vreme Zinaidei Kirienko. Vă dorim să primiți cit mai curînd răspunsul așteptat.

MADO NOVLEANU — Făgăraș — Liudmillei Marcenko și Natașei Zașcipina, care sînt studențe la institutul de cinematografie, scrieți-le pe adresa: „Vsesoiuznii Gosudarstvennii Institut Kinematografii” — Moscova — U.R.S.S. Adresa Leilei Abrașidze este: Kinostudia „Gruzia-Film” — Tbilisi-R.S.S. Gruzină, U.R.S.S.; Elinei Bistrîțkaia îi puteți scrie la „Maliî Teatr”, Moscova, U.R.S.S. iar Marinei Strijenova, la Kinostudia „Mosfilm”, Moscova, U.R.S.S.

A. MOLDOVANU — Bistrița — Vi s-a expeditat numărul de care aveți nevoie.

PETRE N. IONESCU — București — Ne pare rău, dar n-am putut folosi cele două jocuri trimise de dv.

IONEL BRATU — Pucioasa — Revista despre care ne întrebați se numește „Narodnaia Rumînia”, se difuzează în U.R.S.S., iar redacția ei se află tot în str. Ion Ghica 5-7. Pentru adresele care vă interesează, urmăriți rubrica noastră „Vor să corespundeză”.

FILIP GHEORGHE, ANA BUBENIC — București, **IOAN AXINTE** — Roznov — Am primit scrisorile dv. Vă rugăm a ne scrie și pe viitor despre activitatea comisiilor A.R.L.U.S. din întreprinderile dv.

LIVIA FLORA — Sibiu — Galinei Ulanova îi puteți scrie la: „Bolșoi Teatr” — Moscova, U.R.S.S.

Kăspunacem cititorilor

Cine este inventatorul rachetei cosmice?

„Lansarea sateliților artificiali ai Pămîntului și mai târziu a rachetelor cosmice constituie evenimente care reflectă cu prisosință uriașele progrese făcute de știința și tehnica sovietică

M-ar interesa cine este autorul acestor extraordinare invenții, care sînt factorii care au contribuit la lansarea pentru prima oară în U.R.S.S. a mașinilor cosmice, întrebă tov. Aurel Filip, proiectant la IPROMET—București.

Se știe că ideea primelor zboruri cosmice cu ajutorul rachetelor dotate cu puternice motoare reactive aparține savantului rus Konstantin Tîolkovski. Încă din anul 1929, Tîolkovski stabilise o schemă și făcuse calculele amănunțite ale unei rachete cu mai multe trepte. Această rachetă n-avea să fie realizată însă decît în anul 1957, sub forma unei rachete continentale.

Dar și pînă la această dată au fost construite în Uniunea Sovietică rachete. Ne referim la racheta inginerului M. Tîhonravov încercată cu succes în anul 1933, la vestitele rachete sovietice de luptă ale căror precursoare au fost rachetele generalului rus Konstantinov.

Un factor care a contribuit la lansarea pentru prima oară în Uniunea Sovietică a mașinilor cosmice sînt, deci, tradițiile existente în acest domeniu.

Actualele progrese în domeniul tehnicii rachetelor n-ar fi putut fi însă realizate fără specialiști cu o înaltă calificare, fără un înalt nivel de dezvoltare a științei și tehnicii, fără o industrie multilaterală fără materia primă necesară executării complicatelor piese care intră în alcătuirea unei mașini de zbor cosmice. Pentru a construi un satelit sau o rachetă, de pildă, sînt necesare, între altele, o serie de aliaje extrem de rezistente la căldură, nenumărate materiale termoizolante și electronice, motoare cu reacție foarte ușoare dar puternice, un echipament radiotehnic extrem de complicat. Toate acestea au putut fi realizate datorită marilor progrese ale industriei, științei și tehnicii sovietice.

Cel de al treilea, și cel mai important factor este caracterul socialist al orînduirii sovietice, inițiativa, conștiința și entuziasmul creator al constructorilor sovietici ai sateliților și rachetelor.

Așadar, inventatorul sateliților artificiali ai Pămîntului, al rachetelor cosmice și, mai recent, al stației automate interplanetare este marele colectiv al muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor sovietici care sub conducerea P.C.U.S. au înlăptuit aceste epocale realizări.

Canalul Volga-Baltica

„V-aș ruga să-mi dați câteva amănunte în legătură cu canalul Volga — Baltica, despre care am auzit că se construiește în prezent în Uniunea Sovietică, ne scrie tov. Iia Popovschi, profesor la Școala medie mixtă nr. 1 din Capitală.

Într-adevăr, în Uniunea Sovietică se construiește în prezent un canal Volga — Baltica, dar o rețea de căi navigabile exista în această regiune și în trecut, încă în urmă cu 150 de ani.

Instalațiile acestei rețele, deși refăcute în câteva rînduri, nu mai corespund însă necesităților actuale, în primul rînd prin adîncimea mică a canalelor, inabordabilă a navelor de mare tonaj.

Canalul Volga — Baltica, prevăzut să fie construit în cursul septenalului, va reuni întreaga rețea de ape existentă în partea europeană a U.R.S.S. Noua cale fluvială va juca un important rol economic, servind la transportarea spre nord-estul țării a petrolului, cărbunilor și grînelor din regiunea Volgăi etc.

Paralel cu lucrările canalului vor fi construite 6 baraje, 9 ecluze, 3 hidrocentrale și o stație de pompaj. Cel mai mare rezervor al canalului, rezervorul de la Cerepovet, va avea o suprafață de 1670 km. p.

Canalul Volga — Baltica va scurta cu 3 zile durata călătoriei pe ruta Moscova — Leningrad și va scădea considerabil cheltuielile de transport al mărfurilor care pe apă, vor fi de trei ori mai mici decît pe calea ferată.

Prietenul omului Filatelie

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

ORIZZONTAL: 1) O cățelușe care a fost în Cosmos și s-a întors cu bine înapoi. — Nu e bine să fie lăra cîini 2) Și pe față, și pe dos, tot pentru cîini este — „Dulăii” de Zaharia Stancu, „Cîinele din Baskerville” de Conan Doyle etc. — Ne gătie 3) Puncte nedorite — Haită de căței comestibili 4) A influența — În „Cîinele grădinarului” de Lope

TIMBRU COMEMORATIV
Cu prilejul celei de a 42-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în Uniunea Sovietică a fost pusă în circulație o marcă în valoare de 40 kopeici, de culoare roșu-cărămiziu, avînd ca temă demonstrația oamenilor muncii din Piața Roșie
În stînga desenului se află un drapel roșu, cu următoarea inscripție: „Primul an al marelui septenal”. Execuția desenului al cărui format este de 32,5 mm pe 21,5 mm aparține cunoscutului gravor de timbre Vasili Zaviolov
VIZITA LUI N. S. HRUȘCIOV ÎN AMERICA

de Vega 5) Cămăși țărănești — Element loarte rar 6) I se mai spune și cîine lătăresc — Adu încoa, Azor! 7) Tot la Iași — Fața opusă feței 8) La aport — Lîngă dintele canin 9) Bărci înguste — Clacă (fr.) 10) Autorul fabulelor „Lupul între cîini”, „Cîinele” etc. — Dans 11) Demonstrativ — A crede că numai un cîine-i scurt de coadă..

VERTICAL: 1) Cîinele babei sau mîța.. — Primul călător în Cosmos 2) Scriitor sovietic, autorul poeziei „Fiul cîinelui” — Animal domestic 3) Ales — „ciocirlie 4) „oameni într-o barcă (lăra-a mai socotii și cîinele) de Jerome K. Jerome — Vas mic soldătesc 5) Literă grecească — Pisica de către cîine 6) I-au fost cîntate valurile — Suc 7) Celebru fotbalist sovietic — Suferă ea, ca să priceapă iapa 8) Jumătate de antren — „Cîinele și..”, tabulă de Krilov — Litera a doua 9) Continent — Vorbește Azor 10) Alergătură 11) Desființare — I-a spus pașei: „Și-acum mă taie dacă vrei / Și-aruncă-mă la cîini!” (-Ardu) 12) „Irunze cîinilor — Do — A fost furat din cole), de-un cățeluș cu părul creț,

O altă marcă recent emisă de poșta sovietică are valoarea de 60 kopeici, și este închinată vizitei lui N. S. Hrușciiov în America.

Desenul mărcii reprezintă globul pămîntesc, avînd dispuse lateral siluetele clădirilor Kremlinului și Capitolului din Washington, iar în centru inscripția: „Vizita lui N. S. Hrușciiov în S.U.A. 15 septembrie 1959”.

Vigneta, realizată în două culori (albastru și galben) este lipărită la oțet. În formatul 43,25 mm pe 19 mm.

Incheind la

ADAS

ASIGURARI MIXTE DE PERSOANE realizate.

- prevedere pentru voi și familiile voastre
- economie
- participati la tragerile lunare de amortizare

VIATA LUPTA PENTRU VIATA

Acum cîva timp, un ziarist suedez a făcut, zimbînd, această remarcă: „În 1492 europenii au descoperit America, în 1959 americanii au descoperit Rusia”. Butada cuprinde mult adevăr. Numai că Columb și tovarășii săi au descoperit America cu prețul multor eforturi, în timp ce americanii n-au depus nici unul: N. S. Hrușciov a traversat singur Atlanticul faptul în sine n-ar părea excepțional dacă ulterior nu s-ar fi dovedit că un om, un singur om, a ajutat milioanele de americani să descopere o mare țară, necunoscută lor. Omul acesta n-a venit ca un conchistador oarecare și nici ca un misionar, ci a privit, a ascultat și s-a apropiat de oameni. De multe ori le-a explicat răbdător că formele de organizare ale societății au suferit și în alte timpuri schimbări, de multe ori a încuviințat spusele lor, alteori s-a supărat, a rîs și a glumit. Americanii s-au pomenit astfel, nu în fața unui crainic al apocalipsului, nu în fața unui semizeu mitologic, ci a unui om sovietic în carne și oase, în spatele căruia se aflau două sute de milioane de oameni ca și el. Și în ochii lor au început să se deseneze contururile adevărate ale noului și enigmaticului pămînt. An de an li se povestiseră verzi și uscate despre „Rusia roșie” — țară înapoiată dar primejdioasă, slabă dar și foarte puternică, așa încît parcurgînd coloanele ziarelor, cititorul cînd zîmbea cu dispreț, cînd simțea un sloi de gheață lunecîndu-i pe șira spinării. Distilitatea se datora necunoașterii, disprețului suspiciunii, neîncrederii — fricii. Spunînd asta nu mă refer la politicieni, la businessmani ori la generali, ci la americanul mijlociu dintr-un oraș oarecare; se știe că o chestiune sau alta poate afirma la un moment dat de un om sau de o mie de oameni, ultimul cuvînt îl au însă milioanele — așa-numiții oameni simpli.

Un cuib de viespi

desen de A. Kollî

derile comunale e firesc ca sindicatul să se intereseze de cei care sînt puși să conducă poliția din cele mai mari și importante orașe ale landului. Cu acest prilej s-a descoperit că aproape toți funcționarii superiori nou numiți au ocupat în trecut posturi înalte în SS.

Iată cîteva exemple. În postul de șef al poliției din Dortmund a fost numit Joseph Menke. În 1933, Menke a intrat în SA, în 1939 a devenit membru al detașamentelor SS, unde a avansat repede, iar în 1944 i s-a acordat titlul de Sturmbannführer SS. În postul de șef al poliției din Köln a fost numit Karl Kühne, care a intrat în SS în 1938 iar în 1944 a primit și el gradul de Sturmbannführer.

Acesta fiind trecutul noilor conducători, era interesant de cunoscut cel al celorlalți funcționari superiori ai poliției. Cu prilejul cercetărilor au ieșit la iveală lucruri demne de atenție. S-a aflat, de pildă, că șeful poliției din Essen este fostul Sturmbannführer Keineke, iar Tolen, comisarul șef al poliției din acest oraș a lucrat la Gestapo. S-a stabilit de asemenea că la Aachen, Bonn, Düsseldorf, München-Gladbach, Gelsenkirchen, Mülheim-pe-Ruhr și într-o serie de alte orașe, poliția este de asemenea condusă de fîhleri ai SS.

Sindicatul a pus aceste date la dispoziția parlamentului din acest land și a prescripționat aceste fapte, ziarul „Frankfurter Rundschau” scrie: „Nu putem rămîne indiferenți în fața faptului că în landul Renania de Nord — Westfalia aproape toate posturile-cheie ale poliției se află în mîinile unor foști membri ai SS și ai Gestapoului. Acum are loc aici o concentrare a tuturor forțelor reacționare care se sprijină reciproc în promovarea în posturi de conducere...”

A izbucnit un mare scandal politic. Foștii SS-ști nu pot tăgădui nici un fapt din cele prezentate în materialele demascatoare ale sindicatului.

E. Pralnikov

zatori, cu oamenii neliniștiți din metrou, din cofetării, din uzine și școli, din cuburi și frizerii. Iar cînd vorbesc despre partizanii păcii nu mă refer numai la uriașa mișcare în fruntea căreia s-a aflat mulți ani Joliot Curie, ci și la alte sute de mișcări, asociații, ligi, grupări, la milioanele de oameni care n-au fost membrii niciunei organizații și nu s-au alăturat niciunei mișcări dar care au urît din inimă „războiul rece”. În Statele Unite n-a existat și nu există o organizație importantă care să fie legată de Consiliul Mondial al Păcii dar există multe organizații pestrice, asociații, cercuri ale căror idei coincid cu ideile fundamentale ale Mișcării partizanilor păcii. Ne-am putea întreba: de

Un articol de ILYA EHRENBURG

ce l-au întâmpinat cu atîta căldură pe N. S. Hrușciov locurilor orașelor San Francisco sau Pittsburg? Răspunsul e simplu: pentru că și în aceste orașe au existat mii de oameni care datorită convingerilor lor politice sau religioase morale sau economice, au dus din casă, în casă, de la om la om, înțeleptele cuvinte ale păcii. Pe lume nu se împlinim minuni. Un ogor poate să încolțească pe se noapte, dar pentru asta e nevoie să fie lucrat și semănat din vreme.

Afirmația cum că „spiritul de la Camp David” s-a născut datorită faptului că una din părți a împrumutat de la cealaltă înțelepciunea și bunăvoința ei ar fi pe cît de lipsită de tact politic, pe atît de eronată: cînd după o ceartă mai îndelungată doi oameni au hotărît să se împace și-și înlînd mîinile, n-are rost să măsoară pașii făcuți de ei în această direcție și nici lăria strîngerii de mînă a unuia sau a celuilalt.

Există o vorbă rusească care spune că Moscova n-a fost construită peste noapte. Nici Washingtonul, deși mai tîrziu ca ea, n-a fost construit, peste noapte. Am fi naivi dacă am pretinde că doi oameni pot construi în două zile o pace trainică. O seamă de sceptici din Occident au declarat că comunicația comun sovieto-americană n-ar cuprinde nici un element concret. Afirmația este profund greșită: pe întreg globul clima

s-a încălzit simțitor. „Spiritul de la Camp David” a fost înțeles și de businessmani, spirite realiste prin excelență, și de cei mai înverșunați propăvăduitori ai irealului. Dar, se înțelege, „spiritul de la Camp David” nu se poate răspîndi cît ai bate din palme. Există desliu oameni care, numai gîndindu-se la el, îl apucă durerea de cap. Ceea ce nu ne poate mira. Căci de spiritul „războiului rece” sînt legate atîtea cariere politice, atîtea ambiții, atîtea dividențe... Și există și o anumită forță de inerție care acționează împotriva „spiritului de la Camp David”. Această forță mai continuă să pună în mișcare tot felul de demnitari și funcționari suspuși, o întregă armată de diplomați,

de birocrați, de amirali și generali, de ziariști și comentatori de radio, obișnuiți să mîrșie și să facă zarvă.

Sîntem departe de a fi îngăduitori: căci n-am uitat cît de repede s-a spulberat „spiritul Genevei”. Dar e adevărat că nici sfîrșitul anului 1959 nu seamănă cu sfîrșitul lui 1955: multe s-au schimbat de atunci atît pe bătrînul nostru pămînt, cît și în cer... Partizanii „războiului rece” s-au putut convinge că loteria la care s-au hazardat să joace e o afacere proastă: n-are bilete cîștigătoare. În schimb poți pierde totul, chiar viața. Și treptat, în conștiința a milioane de oameni s-a întărit convingerea că coexistența pașnică nu numai că este posibilă, dar și necesară. Dar moul „spirit”, oricît de binefăcător ar fi, e totuși neindestulător. Căci e nevoie de fapte.

Nici cea mai rapidă și mai neașteptată rezolvare a unui conflict, oricît de încelcit ar fi el, nu poate chezașui omenirii o pace cu adevărat trainică. Omul simplu va continua să rămînă îngrijorat: bine; își va spune el, au rezolvat litigiul ăsta dar au mai rămas o sută de litigii, ba s-au mai adăugat și altele... Atîta timp cît cursa înarmărilor continuă, atîta timp cît stau față în față două blocuri militare puternice, atîta timp cît cele cinci continente ale pămîntului sînt împestrîtate cu baze militare, atîta timp cît există bombele cu hidrogen, artileria atomică, rachetele intercontinentale, bombardierele cu reacție, oamenii nu pot avea siguranța zilei de mîine.

Pentru a asigura omenirii o pace trainică e nevoie să se treacă la o dezarmare generală și totală. Întreaga omenire își dă seama că vremea cuceririlor militare a apus pentru totdeauna. Multă vreme oamenii au crezut în vechiul dicton care spunea că cel ce ridică sabia de sabie va pieri, dar de prea multe ori au avut prilejul să se convingă și de contrariul: unii ridicau sabia și alții mureau, unii se foloseau de puști, mitraliere, tunuri automate și apoi își împărțeau prada la conferințe de pace. Acum, pentru prima dată în istorie, dictonul se adevărește: armele nucleare, rachetele, au devenit „sabia” zilelor noastre. Încît se naște întrebarea: de ce să produci aceste arme diavolestă de exterminare în masă dacă nici un om cu judecata sănătoasă nu va putea vreodată să le folosească cel dintîi? De ce să crezi arsenale ale catabolismului mondial, care în cazul unui accident tragic ar putea sări în aer? De ce să reduci neconștient bugetul omului simplu, de oriunde ar fi el, de dragul fabricării unor arme care, în cazul cel mai bun, vor deveni fiare vechi, iar în cazul cel mai rău vor aduce atît praprie-ți pieire cît și aceea a semenilor?

Ideea unei dezarmări generale și totale a atras de veacuri mîinile oamenilor luminați, dar abia acum, cînd ucidera altora este legată de sinuciderea ucigașului, ea devine într-adevăr realizabilă. Tînăra republică sovietică a fost cel dintîi stat care a propus, în 1922, la conferința de la Genova, dezarmarea generală. Atunci însă, puterile occidentale au primit propunerea cu un zîmbet ironic, calificînd-o drept o utopie romantică a unui adolescent slab de înger. Iar un diplomat francez, prezent la conferință, a declarat chiar zîmbînd: „Ne cer Luna” ceea ce în traducere ar însemna: „Ne cer imposibilul”. Sigur, diplomatul francez nu putea să-și închipuie atunci că după treizeci și șapte de ani o racheală sovietică va atinge suprafața Lunei și că în 1959 propunerea sovietică de dezarmare generală și totală va fi privită de sute de milioane

de oameni ca singura soluție rezonabilă pentru a ieși dintr-un impas tragic.

Intr-adevăr, astăzi nimeni nu mai are curajul să califice propunerile sovietice drept o utopie. Chiar și fostul președinte al Statelor Unite, domnul Truman pe care numai cu mare greutate l-ai putea bănui că ar fi un partizan al păcii, a început să vorbească despre „seriozitatea” propunerilor sovietice. Planul de dezarmare propus de N. S. Hrușciov în Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite ține seamă de toate temerile care ar putea să sivească și în primul rînd de teama că nu cumva balanța să se incline într-o parte sau alta. Mulți ani puterile occidentale au afirmat că Uniunea Sovietică dorește o dezarmare fără contro și au propus în schimb un control fără dezarmare. Și iată că noua propunere sovietică prevede crearea unui organ de control internațional care să poată asigura o dezarmare reală, în toate etapele ei. Puterile occidentale declară sus și tare că interzicerea armii nucleare ar crea un avantaj pentru Uniunea Sovietică. Și iată că propunerea sovietică prevede reducerea concomitentă și apoi distrugerea totală atît a armelor nucleare cît și a celor clasice. Propunerile sovietice mai țin seama și de sursele de prevenire a unui atac prin surprindere. Se înțelege că nici o propunere nu este definitivă; ea poate fi completată, modificată, dar vorba zicală: „Un bun început e o bucată de drum străbătut”: așa încît partenerii noștri ar face bine să se așeze la masa comună spre a discuta cu noi sincer, cu toată seriozitatea.

Oricine își dă seama că se vor găsi cîte unii care vor face tot ce le stă în putință spre a amîna cu o lună cu un an, ba chiar la infinit aceste tratative, iar dacă totuși ele ar începe, să le puie bețe-n roate și să facă tot posibilul ca să nu se ajungă la nici un rezultat. Căci sînt prea mulți generali pe lumea asta și prea puțini dintre ei sînt dispuși să devină dintr-odată autori de memorii ori nobile relicve ale trecutului, sînt prea mulți oameni interesați în prosperitatea industriei de război cărora le vine extrem de greu să renunțe la beneficiile sigure realizate acum, de dragul „cloril de pe gard”, a zilei de mîine și, sînt prea mulți colonialiști care-și dau seama că „drepturile sfînte ale rasei celor unși de Cel de Sus” vor ajunge la lada de gunoi a istoriei cînd îngerii lor protegători, bombardierele cu cloți de oțel, îi vor părăsi pentru totdeauna. Succesul sau eșecul propunerilor sovietice în legătură cu dezarmarea generală și totală depinde de milioanele de oameni simpli de pe întreg pămîntul. Voința și perseverența lor vor avea un cuvînt greu în această problemă. În clipa de față, omenirea începe o mare bătălie — bătălia pentru înfrîngerea definitivă a războiului, bătălia pentru dezarmarea generală și totală.

Acum 80 de ani, Victor Hugo, luînd cuvîntul la o adunare, spunea: „Nu, o glorie stropită cu sînge nu există! Viața n-are dreptul să facă jocul morții! Mame care sînteți în jurul meu, spuneți-mi cu mîna pe inimă: veți îngădui mereu războiului să vă răpească copiii? Nu, nu se poate îngădui ca mamele care nasc în chinuri, copiii care cresc, popoarele care trudesc în sudoarea frunții, țărani care răsfoarnă brazda pămîntului, muncitorii care înfrumusețază orașele, savanții care gîndesc, industria care creează adevărate minuni, geniile care fac imposibilul posibil, nu se poate îngădui ca toată această activitate omenească să ducă lumea la sinistra spectacol care se numește război!” Și Victor Hugo mai spunea: „Prinții doresc distrugerea, dar popoarele urăsc armele morții!”

În 1917, muncitorii din Piter i-au răsturnat pe toți prinții titulari și netitulari iar buzele acestor muncitori, năclăite de sînge și suferință, au roștit pentru prima dată în lume luminosul cuvînt: „Pace”. Au trecut ani, ani de încercări și de scurte răgazuri, ani de secetă și de beșug, ani scormoniți de obuze, de temeliiile noilor construcții. Poporul sovietic și-a construit casa cu prețul unor jertfe care vor zgudu generațiile viitoare. Acum, el vrea să trăiască înrînsa. Și toate popoarele îi înțeleg această dorință, căci toate popoarele vor să trăiască. Dragostea aceasta de viață a tuturor popoarelor este o cheazăie a faptului că în curînd toți generalii, independenți de voința lor, vor ajunge autori de memorii, cîi tinerii vor escala piscurile Cosmosului, vor construi orașe, vor înălța și vor citi versuri. Căci viața luptă pentru viață.